

ΠΥΡΣΟΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ

ΕΚΔΟΣΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- ΓΙΑΝΝΗ ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗ : Ἡ Νεοῦδα.
ΚΩΣΤΑ ΠΑΡΟΡΙΤΗ : «Σχολὴ Χοροῦ».
ΛΕΟΝΤΑ ΚΟΥΚΟΥΛΑ : Preludio.
ΡΗΓΑ ΓΚΟΛΦΗ : Ἄγαλμα.
ΜΕΛΙΚΕΡΤΗ : Στὴ γυναῖκα μου.
ΔΗΜ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ : Μυριέλλα (συνέχεια).
ΗΛΙΑ ΒΟΥΤΙΕΡΙΔΗ : Ὁ Ἄρχοντας Μαυριανὸς κ' ἡ Ἄδερφή του.
ΛΙΛΗΣ ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ : Ε. Μ.
WALTER PATER : Ὁ ἐπίλογος ἀπὸ τὴν Ἀναγέννηση.
(Μετάφρ. Λέαντρον Παλαμά).
ΠΑΝΟΥ ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ : Στὸ Πηγάδι.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΖΩΗ

Γιὰ τὸν Walter Pater. — Τὸ νεοελληνικὸ διήγημα. —
Οἱ Νεοκλαστικοί. — Ρωμαῖος καὶ Ἰουλιέττα. — Συναυλία
ᾠδείου. — Ἐκθεση κ. Β. Μαγιάση.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Χριστου Βαρλένη : Ἄερα, ἀέρα!

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

ΧΡΟΝΙΑ Β'.

ΓΕΝΝΑΡΗΣ—ΦΕΒΡΑΡΙΟΣ 1919

ΤΕΥΧΗ 17 ΚΑΙ 18

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

“ΠΥΡΟΣ,”

Σελίδες 24-32

ΕΚΔΟΤΗΣ ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΥΝΤΡΟΜΕΣ

Ἐσωτερικοῦ

Γιὰ ἓνα χρόνο . . . Δραχ. ὀχτώ
Γιὰ ἕξ μῆνες . . . » πέντε

Ἐξωτερικοῦ

Γιὰ ἓνα χρόνο . . . Φρ. χρ. δέκα
Γιὰ ἕξ μῆνες . . . » ἕξ

Τὸ τεῦχος μιὰ δραχμῆ.

Γραφεῖα : ΟΔΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ 4

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΜΕΤΟΧΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΓΕΝΙΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΙ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἡ ΠΕΓΓΛΕΙΤΕΡΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΣΦΑΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Κεφάλαια ἰσ. 5.000.000

Πρόεδρος Διοικητικοῦ Συμβουλίου ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΑΚΟΥΛΗΣ

ΚΛΑΔΟΣ ΘΑΛΑΣΣΗΣ

Ἀσφάλεια κατὰ κινδύνον πολέμου καὶ θαλάσσης

ΚΛΑΔΟΣ ΠΥΡΟΣ

Διευθυντής Φ. Θ. Φωτιάδης Γεν. Πράκτορες : ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Πρακτορεῖον Ἀθηνῶν : Ὁδὸς Σταδίου 34 κ. Δ. ΤΕΡΖΑΚΗΣ

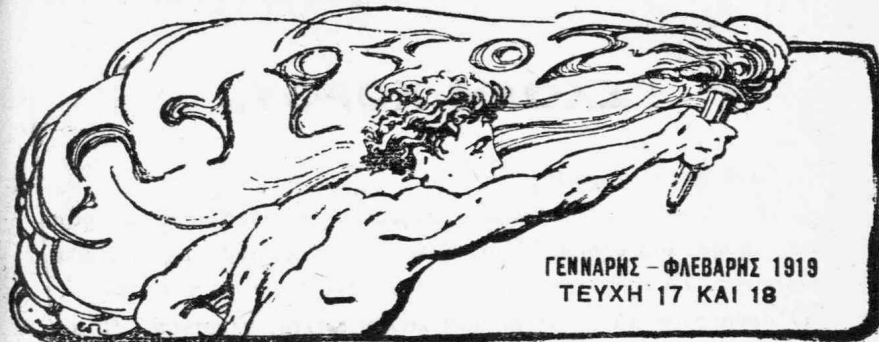
ΛΑΧΕΙΟΝ

ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΤΟΛΟΥ

Ἡ Πρώτη κλήρωσις τοῦ Λαχείου τοῦ Ἐθνικοῦ στόλου καὶ τῶν Ἀρχαιοτήτων θὰ γίνῃ ἀνυπερθέτως τὴν Κυριακὴν 24 Φεβρουαρίου 1919 (9 Μαρτίου 1919).

Σύνολον κερδῶν δραχμαὶ 200,000

Μέγα κέρδος δραχμαὶ 80,000

ΓΕΝΝΑΡΗΣ - ΦΕΒΡΑΡΙΟΣ 1919
ΤΕΥΧΗ 17 ΚΑΙ 18

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΑΚΡΟΓΙΑΛΙΑΣ

ΣΕΙΡΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

Ἡ ΝΕΡΑΪΔΑ

Φορεῖ ἡ Νεραΐδα ἡ γαλανὴ στὴν κόμη ἀφροσιεφάνι,
Τὴ φορεσιὰ ὀλοπράσινη, κοράλλινο γιορτιάνι
Καὶ φιερωτὴ ἀπ' τὸ σπήλιο τῆς σιὸ ξέγνατο προβάλλει
Μὲ κυματοῦσα τὴν καρδιά, μὲ ἀνεμισμένα κάλλη
Θωρεῖ κατὰ τὸ πέλαγο τρεχαντηράκι βλέπει
Ἐλασσινοῦ μονάκριβου που ἡ πιδὸ ἄμορφη τοῦ πρέπει.
Πειάει σιὸ δοιάκι ἀνάλαφρα χέρια καὶ σιήθη γέρνει
Κάθε φιλήει μάγεμα κι ἓναν τιαμὸ τοῦ πέρονει
— Ἀχ ! τὸ φιλάκι τὸ γλυκὸ τῆς Μάννας μου ἄφηνέ μου
Νὰν τῆς τὸ στέλνω σιὰ φιερά τοῦ πελαγήσιον ἀνέμου...
«— Μὰ τὸ φιλήει τῆς Μάννας σου σὰ θὰ γυρίσῃ πίσω,
Γλυκὲ μου, τότε ποιά καρδιά θὲ νάβρω ν' ἀγαπήσω ;»

Σπέσιος 1918

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗΣ

“ΣΧΟΛΗ ΧΟΡΟΥ,”

Ἄναμμένα τὰ φῶτα.

Ἡ μικρούλα κατέβηκε τὴ μικρῇ, σιδερένια οκαλίτσα τοῦ τραμ καὶ πήδησε σὶ τὸ δρόμο. Ἐνας ἡλικιωμένος κύριος κατέβηκε ἀπὸ πίσω της. Τὸ τραμ, ποὺ εἶχε κάνει στάση, ξεκίνησε πάλι γοργά. Ὁ δρόμος σκεπασμένος μὲ μιὰ λάσπη κηχτὴ, γλυτοτερή. Ἡ μικρούλα μὲ τὰ βελουδένια, μαῦρα γοβάκια της ποὺ σφίγγανε ἕνα μικρούτσικο, κομπὸ ποδαράκι, τυλιγμένο σὲ μιὰ μαύρη, μεταξωτὴ, τεγτωμένη κάλτσα, σιάνθηκε κάμποσο ἀκούνητη σὲ μιὰ στάση ἀμήχανη, κοιτάζοντας γῦρο πῶς νὰ βρῆ δρόμο νὰ περάσῃ σὶ τὸ πεζοδρόμιο δίχως νὰ στραπατιώρῃ τὰ βελουδένια γοβάκια της. Πατώντας σὶ τὰ νύχια ἔφτασε ἐπιτέλους σὶ τὸ πεζοδρόμιο. Δὲ φαινότανε νὰ διάζεται γιατί περπατοῦσε πάνω σὶς θρεγμένους πλάκες μὲ μικρὰ - ἀργὰ θηματάκια καὶ συχνὰ γύριζε πίσω ἰδιομορφο κεφαλὰκι της μὲ τρόπο γιὰ νὰ ἰδῆ ἂν τὴν παρακολουθῆ κανεὶς.

Ὁ ἡλικιωμένος κύριος ἐρχότανε ἀποπίσω της. Βάδιζε σὰν ἀδιάφορος, κοίταζε τὶς μεγάλες χρωματιστὲς ρεκλάμες ποὺ εἶτανε κολλημένες σὶ τοὺς τοίχους, γιατί δὲν ταίριαζε νὰ φανῆ πῶς ἔχει πάρεϊ ἀποπίσω ἕνα κοριτσάκι, αὐτὸς ἕνας κοτζᾶμ κύριος. Ἡ μικρούλα ὡς τόσο τὸν εἶχε μυρισιτῆ ἀπὸ τὶς ματιὲς ποὺ τῆς ἔρχιχε μέσα σὶ τὸ τραμ, πῶς τοῦ ἄρεσε καὶ περίμενε ἀπὸ σιγμὴ σὲ σιγμὴ τὴν ἐπίθεσή του μαζί μὲ τὴν αἰώνια ἐξομολόγηση. Μὰ κείνος βάδιζε πάντα σὲ ἀπόσταση, ἀδιάφορος, σὰ νὰ μὴ τὴν εἶχε τάχα διόλου προσέξει.

Ἡ μικρούλα ἔστησε σὶ τὴ γωνία καὶ μπῆκε σ' ἕνα στενό. Ἐδῶ σὶ τὸ στενό σοκκάκι εἶτανε σκοτεινὰ καὶ θὰ μπορούσε βέβαια νὰ τὴνε ζυγώσῃ λεύτερα καὶ νὰ τῆς μιλήσῃ. «Πολὸν φοβιτσιάρης. Κανένας ἐπαρχιώτης ἴσως» σκέφτηκε. Ἐκοψε ἀκόμα πειὸ πολὺ τὸ περπάτημά της γιὰ νὰ τοῦ δώσῃ καιρὸ νὰ τὴνὲ φτάσῃ. Κεῖνος γιὰ μιὰ σιγμὴ σὰ νὰ τὸ ἀποφάσιζε πιά. Τάχυνε τὸ βῆμα του, σιγρόβηξε, κοίταξε γῦρο του, ζύγωσε. Ἡ μικρούλα γύρισε καὶ

τὸν εἶδε, τοῦ χαμογέλασε. Τώρα ἔνοιωθε σχεδὸν τὴν ἀνάσσα του πάνω σὶ τὸ στέρο της... Μὰ κείνος οὔτε τώρα δὲν τόλμησε νὰ τῆς μιλήσῃ. Φοβότανε, νιρεπότανε. Νιρεπότανε πὶὸ πολὺ τὸν ἑαυτὸ του, παρὰ τοὺς ἀνθρώπους. Νὰ εἶτανε ἐπιτέλους καμιὰ μεγάλη. Μὰ ἕνα τόσο δὰ κοριτσάκι! Τί θὰ λέγανε ὅσοι τὸνὲ βλέπανε; «Κοίταξε τὸν ξεμωραμένο.»

Κι ὅμως τοῦ ἄρεσε. Ἡ μικρούλα εἶτανε κομματάκι. Τὸ ποδαράκι της χυτὸ, ἢ μεταξωτὴ της κάλτσα τεζαρισμένη πάνω σὶ τὸ κρέας, φώταγε....

Κεῖνη πάλι ξαναγύρισε. Ἡ ματιὰ της ἔδειχνε ἀπορία, «Μὰ τί περιμένεις λοιπόν;» — Βάδιζε ἀποπίσω της. — Μποροῦσε νὰ τῆς μιλήσῃ σιγὰ σιγὰ ποὺ νὰ μὴν τὸν ἀκούσῃ κανεὶς. Ἐπειτα οὐ διαβάτες τὴν ὥρα ἐκεῖνη εἶτανε τόσο λίγοι, ὁ δρόμος τόσο σκοτεινός... Μὰ κάθε φορὰ ποὺ τὸ ἀποφάσιζε, κάτι τὸν κρατοῦσε. Τὸν κρατοῦσε ἢ σοβαρότη του, ἢ ἀξιοπρέπειά του. Ἐνας κύριος νὰ σέρνεται πίσω ἀπὸ ἕνα μικρὸ κοριτσάκι τοῦ δρόμου...

Ἐνα κόκκινο φανάρι, κρέμεται πάνω ἀπὸ μιὰ πόρτα. Μιὰ ἀτυγραφή μὲ μαῦρα γράμματα λάμπει πάνω σὶ τὸ φωτισμένο τζάμι. «Σχολὴ Χοροῦ». Εἶτανε ἕνα ταπεινὸ, λαϊκὸ χοροδιδασκαλεῖο, σ' ἕνα στενὸ, σκοτεινὸ δρομάκο. Ἀπὸ μέσα φτάνανε χαρούμενες οἱ στροφὲς ἑνὸς τρελλοῦ θάλς ποὺ ἰδῆ παίζε κάποιον πιάνο....

Ὁ ἡλικιωμένος κύριος εἶδε τὴ μικρούλα νὰ ζυγῶνῃ σὶ τὴν πόρτα. Στέκεται, καρτερεῖ, τοῦ χαμογελάει. Τί γλυκὸ προσωπάκι, τί ματιὰ! Δὲν εἶχε παρὰ νὰ τὴν ἀκολουθήσῃ, νὰ μπῆ μαζί της σὶ τὸ χοροδιδασκαλεῖο. Θὰ μπορούσε νὰ περάσῃ μαζί της μερικὲς εὐχάριστες ὥρες, ἴσως, ποὺς ξέρει, κι ὅλη τὴ νύχια, νὰ βγάλῃ ἀποπᾶνω του λίγη μούχλα. Βαρέθηκε πιά αὐτὴ τὴ στερεότυπη, τὴ μηχανικὴ ζωὴ ποὺ ζῆ τόσο χρόνια: Νά! Ἡ ζωὴ τοῦ χαμογελάει... Μὰ εἶνε δυνατὸ; Ἐνα τόσο δὰ κοριτσάκι....

Μέσα σὶ τὴ σάλα ἀκούγονται φωνὲς, γέλοια. Χορεύουνε. Μιὰ ἀνακατωμένη βουὴ χύνεται σὶ τὸ βαρὺ, σκοτεινὸ δρόμο...

Γιὰ μιὰ σιγμὴ σὰ νὰ τὸ ἀποφάσιζε. Θὰ τὴν ἀκολουθήσῃ, θὰ τὴν πάρῃ, θὰ γλεντήσῃ...

Προχώρησε... Μὰ πάλι σιάνθηκε.

— Δὲ βαριέσαι. Δὲν εἶμαστε πιά ἑμεῖς γιὰ τέτοια, μουρμού-

ρισε κουνώντιας θλιβερά τὸ κεφάλι του.

Ἔκανε μεταβολή κι ἄρχισε νὰ κατεβαίνει τὸ πεζοδρόμιο. Ἡ μικρούλα, ἀπογοητευμένη ἀπὸ τὸ παράξενο φέροισμό του, ἀνοιξε τὴν πόρτα καὶ τρύπωσε μέσα, ἐλαφριά σὰν πεταλούδα... Σὲ λίγο στὴν ἀγκαλιά κάποιου δυνατοῦ νέου, εἶχε δόλοια ξεχάσει αὐτὸν τὸν παράξενο σοβαρὸ κύριο....

Καθὼς ἐκεῖνος κατέβαινε τὸ πεζοδρόμιο γιὰ νὰ ξαναδοῖ τὴ συνηθισμένη θέση του στὸ αἰώνιο καφενεῖο, οἱ χαρούμενες νότιες τοῦ πιάνου ποὺ θγαίνανε ἀπὸ τὸ χοροδιδασκαλεῖο, τοῦ φαινότανε πῶς τὸν εἶχανε πάρει ἀποπίσω, σὰν ἓνας σωρὸς μικρὰ παιδιὰ τοῦ δρόμου, ξυπόλητα, ἀχτένιστα, κουρελιασμένα, καὶ τοῦ φωνάζανε.

— Γιοῦχα γέροσοο.....

Ἄνατριχιασε.

— Ἀλήθεια, τόσο γέρασα; μουρμούρισε.

II

Τὸ θραχνιασμένο πιάνο σάλασε ἄξαφνα λαχανιασμένο ἀπὸ τὸν πολὺ κόπο. Τὸ τρελλὸ κομματί ἔμεινε στὸν ἀέρα, σὰν κουρέλλι κρεμασμένο σὲ κλαδί δέντρον ποὺ τὸ δέρνει ὁ ἀέρας..

Μέσα στὴ σάλα ἀκούγονται τώρα ζωερὲς φωνές, κλάματα. Τὰ κορίτσια κλαῖνε θρηνοῦνε. Τί γὰρ ξεξε; Κανένας κανγαῖς ἴσως...

Στὸ πεζοδρόμιο μαζεύονται οἱ περίεργοι ἀνηφώτιας τὶς χοντρές φυχάλες ποὺ πέφτουνε. Τὸ κόκκινο φανάρι φέγγει πάντα πάνω ἀπὸ τὴν πόρτα, καλόβολο. Συζητοῦνε.

— Θὰ τὴν τσάκωσε καμιά ὁ ἐρωμένος της μὲ κανέναν ἄλλον, λέει κάποιος.

Ἡ ἐξήγηση δὲ φαίνεται πιθανή.

— Μὰ αὐτὲς φωνάζουνε ὅλες μαζί. Δὲν ἀκοῦτε; λέει ἄλλος...

Ἀπὸ μιὰ πλαγιὴ πορτίτσα προβάλλει τὸ κομμάτι ἐνὸς ἀξιωματικοῦ.

— Ὁ ἀστυνόμος τῆς συνοικίας, λέει ἓνας. Τὸ χοντρὸ μοῦτρο τοῦ ἀξιωματικοῦ φαίνεται κόκκινο, ἀναμμένο. Βγαίνει κ' ἔνας χωροφύλακας.

— Πήγαινε, φώναξε δυὸ ἄμαξια, φωνάζει ὁ ἀστυνόμος κι ὁ χωροφύλακας φεύγει τρεχάτος.

— Περίεργο, τί θέλει ἡ ἀστυνομία ἐδῶ; ρωπάει κάποιος ἀπὸ τὸν κύκλο ποὺ ἔχει σκηματιστῆ στὸ πεζοδρόμιο.

Ἀνὸ ἄμαξες σταματήσανε μπρὸς στὴν πόρτα. Ὁ χωροφύλακας μπαίνει μέσα στὴ σάλα καὶ δίνει εἶδηση στὸν ἀστυνόμο πῶς οἱ ἄμαξες ἤρθανε. Ὁ κόσμος δὲν καταλαβαίνει τίποτα. Ὁ θόρυβος μέσα στὴ σάλα δυναμώνει. Ἀκούγονται φωνές, κλάματα, παρακάλια σὲ ὄλους τοὺς τόνους....

Ἄνοιγει ἡ πόρτα.

— Ἐμπρὸς, μὰρς, διατάζει ὁ ἀξιωματικὸς γελώντας. Τὰ κορίτσια ἀρχίζουνε νὰ θγαίνουνε ἓνα ἓνα. Ἄλλα κατεβάζουνε τὰ κεφάλια τους, χαμηλώνουνε τὰ μάτια τους σὰ νὰ ντρέπονται, ἄλλα ἔχουνε ἓνα ὕφος σαστισμένο, ἄλλα τρέμουνε σὰ νὰ τὰ πηγαίνουνε στὴν καρμανιόλα, μερικὰ χαμογελοῦνε ἀμήχανα. Ὁ κόσμος ποὺ σιτημύνεται στὸ πεζοδρόμιο, τοὺς κάνει τόπο γιὰ νὰ περάσουνε...

Τελευταῖα θγαίνει ἡ μικρούλα ποὺ τὴν ἀκολουθοῦσε ὁ ἠλικιωμένος κύριος. Στὰ χεῖλια της ποὺ τὰ σαλεύει μιὰ ἀλαφριά τρεμούλα, ζωγραφίζεται ἓνα πικρὸ χαμόγελο. Προσπαθεῖ νὰ κἀνῃ τὴν ἀδιάφορη....

— Κομματάκι, μουρμουρίζει ἓνας.

Τὰ κορίτσια μπαίνουνε, ρήχνουνται μέσα στὶς δυὸ ἄμαξες ζητώντας νὰ γλυτώσουνε γλήγορα ἀπὸ τὶς ματιὲς ποὺ θυθίζονται πάνω τους σὰ λόγχες...

Ἀνὸ χωροφύλακοι κλείνουνε μὲ κρότο τὶς πόρτες τῶν ἄμαξῶν καὶ θρονιάζονται ὁ καθένας δέπλα στὸν ἄμαξᾶ.

— Ἀστυνομία, φώναξε ὁ ἓνας χωροφύλακας ἐνῶ ὁ ἄμαξᾶς καμουτοῖζει τᾶλογα.

Στὸ χοντρὸ πρόσωπο τοῦ ἀστυνόμου ζωγραφίζεται μιὰ πλατειὰ εὐχαρίστηση. Δείχνει ἓνα ὕφος ἱκανοποιημένο σὰν ἄνθρωπος ποὺ ἔκανε τὸ καθῆκον του.

— Τὶς παληομουσίτσες.. Μοῦ πήρανε ταυτιά μου μὲ τὶς φωνές τους, λέει γελώντας. Γελάει, ὄλο γελάει. Ἐνας κύριος τὸν ζυγώνει.

— Παρτὸν, οὐκ παρακαλῶ, τί τρέχει; ρωτάει περιεργός.
 Ὁ αστυνομὸς κάνει μιὰ χρονομῖα ἀδιάφορη γιὰ τὴν δειξίην πῶς
 δὲν εἶνε τίποτα σπουδαῖο.

— Τοῦ δρόμου κορίτσια... Γιὰ ἐπιθεώρηση, ἀπαντᾷ με ὕφος
 ἀδιάφορο μπρὸς τὸν κύριο πὸν τοῦ θγάνει τὸ καπέλλο εὐχαρι-
 σιώνας.

Τώρα πὸν ἱκανοποιήθηκε πιά ἡ περιέργειά τους, συζητοῦνε
 μεταξὺ τους.

— Στανρωϊτῆδες, λέει ἕνας ἀπὸ τοὺς καθβαλιέρους πὸν ἔχασε
 τὴν νιὰμα του μέσα ἀπὸ τὴν ἀγκαλιά του.

— Ὅταν παίρνουνε κολόκουρο εἶνε καλὰ, προσθέτει ἄλλος.

Παραπέτρα ἕνας σοβαρὸς κύριος με χρυσὰ γυαλιὰ θγάζει λόγο
 σὲ μιὰ παρέα.

— Μπράβο. Αὐτὸ θὰ πῆ ἀστυνομία. Γιόμισε πιά ἡ Ἀθήνα
 ἀπὸ παληογυναῖκες, φωνάζει.

Ἐνας ἀπὸ τοὺς καθβαλιέρους πὸν τὸν ἀκούει, τοῦ ρήχνει μιὰ
 λοξὴ ματιά.

— Εἴσαστε βέβαιος, κύριε, πῶς ὅλα αὐτὰ τὰ κορίτσια, εἶνε
 παληοκόριτσα; Χορεύουνε γιὰ τὴν ζήσουνε. Δυὸ δραχμὲς
 τὴν βραδεία εἶνε κάτι τί γιὰ ἕνα κορίτσι. Βοηθᾶνε τὸ σπῖτι τους,
 λέει ὁ νέος.

Ὁ κύριος τινάζεται ξαφνιασμένος.

— Ἄν εἶνε παληοκόριτσα; Ἄμ τί θέλεις νᾶναι; ἀπὸ τὸ Παρ-
 θεναγωγεῖο; Κορίτσια πὸν γυρίζουνε στὰ χοροδιδασκαλεῖα...

— Αὐτὸς εἶνε ὁ πολιτισμὸς σήμερα, λέει ὁ νέος.

— Μμ. ὠραῖος πολιτισμὸς, τὰ τὸν χαίρεστε. Στὴν Ἀμερικὴ
 κύριοι....

Ἀρχίζει τὴν δηγιέται πῶς μεταχειρίζονται τὶς κοινὲς γυ-
 ναῖκες στὴν Ἀμερικὴ, πὸν ἔζησε χρόνια, γιὰ παραδειγματισμὸ
 τῶν ἄλλων, μὰ ὁ νέος δὲ στέκεται τὴν ἀκούσῃ καὶ κείνος φεύ-
 γει μουρμουρίζοντας...

Τὸ πλῆθος σκορπίστηκε, ὁ δρόμος ἀτόμεινε πάλε βουβός. Τὸ
 κόκκινο φανάρι χύνει τὸ θαμπὸ φῶς του πάνω στὸ πεζοδρόμιο.

III

— Βρὲ κυρά μου, δὲ θαρῆθῃκες πιά, δὲν τῆς σπῖτι σου; εἶπε

ὁ σκοπὸς πὸν φύλαγε με τὸ ὄπλο στὴν ὀξώπορτα τῆς ἀστυνομίας.

Κεῖνη χαμογέλασε ἕνα ἀόριστο χαμόγελο, καὶ μουρμούρισε
 τραβήχτηκε δειλὰ λίγο πάρα πέρα σὰ νᾶθελε τὴν κἀνη τῆσο σὲ
 αὐτοὺς πὸν μπαινοθγαίνανε ἀδιάκοπα. Εἶτανε μιὰ ἠλικιωμένη
 γυναῖκα με πρόσωπο κίτρινο, ὄλο ζορωματιές, στεγνὸ, ἕνας τύπος
 τραγικὰ κωμικὸς, ἀπὸ κείνους πὸν ἀγωνίζονται τὴν δώσουνε στὸ
 ἐξωτερικὸ τους ἀξιοπρέπεια γιὰ τὴν κερδίσουνε τὴν ὑπόληψη τῆς
 κοινωνίας. Ἔτοι δὲν τῆς ἔλειπε οὔτε τὸ καπελλάκι με τὰ ξεθω-
 ριασμένα λουλούδια πὸν δεγνῆνε φιδόγκο με μιὰ σάπια κορδέλα
 κάτω ἀπὸ τὸ σαγόνι τῆς, οὔτε τὸ μικρὸ τσαντάκι τῆς κι ἄς τῆχε
 δεμένο μ' ἕνα σπάγκο γιὰ τὴν εἶτανε ξεσκισμένο, οὔτε ἡ σφιασμένη
 ὀμπρέλλα πὸν εἶτανε κάποτε μαύρη. Τὸ σύνολο ἔδειχνε φτώ-
 χεια, ἐγκατάλειψη, δυστυχία, μιὰ δυστυχία πὸν οὐφερνε γέλοια.

Φαινότανε ἀνήσυχη. Συχνὰ μέσα ἀπὸ τὰ σιδερένια κάγκελα
 τῆς ἀλλῆς πωθῆλεπε πρὸς τὸ δρόμο, γύριζε τὰ μάτια τῆς μέσα,
 στὸ θάθος τῆς ἀλλῆς, σὰ τὴν περιμένε κάποιον ἀπὸ κεῖ τὴν προβά-
 λη. Κάθε φορὰ πὸν κοίταζε, τὰ μάτια τῆς σταματοῦσαν σὲ μιὰ
 πορτίτσα, μ' ἕνα μικρὸ φεγγίτη φραγμένο με πικνὰ, σιδερένια
 κάγκελλα. Πίσω ἀπὸ τὸ φεγγίτη προβάλανε καὶ πρόσωπα πὸν
 κοιτάζανε ὄξω, με τὰ μοῦτρα κολλημένα στὰ κάγκελλα. Θὰ εἶτανε
 βέβαια τίποτα λωποδύτες, τίποτα κακοῦργοι, ποῖς ξέρει, καὶ
 τοὺς εἶχανε κλείσει ἐκεῖ μέσα.

Ἡ γυναῖκα ἔρρηχνε κλεφτὰ τὴν ματιά τῆς πρὸς τὴν πορτίτσα,
 καὶ προσπαθοῦσε τὴν ξεχωρίσῃ πίσω ἀπὸ τὰ κάγκελλα μὰ σὰν
 ἔβλεπε κανένα τὴν περὸν, γύριζε γλήγορα ἄλλοῦ τὴν ματιά τῆς
 κἀνοντας τὴν ἀδιάφορη.

Ὁ σκοπὸς πῆγαινε τὴν σκάση ἀπὸ τὴν περιέργεια.

— Μὰ τί θέλει αὐτὴ ἡ γυναῖκα καὶ γυρίζει ἐδῶ ἀπὸ τὸ πρῶτ;
 μουρμούρισε.

Μιὰ μακρὰ ἄμαξα ἤρθε καὶ στάθηκε μπρὸς στὴν σιδερένια
 ὀξώπορτα. Εἶτανε ἡ ἄμαξα τῆς ἀστυνομίας πὸν μεταφέρνανε τοὺς
 φυλακισμένους γιὰ τὴν μὴ τοὺς γυρίζουνε δεμένους στὸς δρόμους
 καὶ γειράζονται οἱ ἐφημερίδες κ' οἱ εὐαίσθητες κυρίες.

Ὁ ἄμαξᾶς, τυλιγμένος σ' ἕνα μαῦρο μουνσαμᾶ, με τὶς ἀψη-
 λὲς μπότες του, πήδησε κάτω, κρέμασε τὰ σακκούλια με τὸ κρι-

θάρι σιὸ λαιμὸ τῶν ἀλόγων, καὶ τοὺς χᾶιδεψε λίγο τὴ μούρη. Ὑστερα ζύγωσε τὸ σκοπὸ κ' ἔβιασε κουθένια μαζί του. Πότε πότε ἔρρηχνε καὶ καμιὰ λοξὴ ματιὰ σιὴ γυναικὰ πὺν σιεκότανε, σιὸ ὑγρὸ πεζοδρόμιο. Ἐνα μακρὸ ἀμάξι, πέρασε φορτωμένο σανὸ πὺν φαινότανε σὰ θουρὸ ἐνῶ ὁ ἀμαξᾶς καθισμένος σιὴν κορφὴ τοῦ σανοῦ κρατοῦσε τὰ γκέμια τοῦ ἀλόγου καὶ τραγουδοῦσε. Πέρασε κ' ἕνας ζητιᾶνος στραβὸς μὲ κάμποσα λαχεῖα τοῦ στόλου σιὸ χέρι.

— Πάρτε κὶ ἀπὸ μὲ τὸν ἀόμματο πὺν δὲν ἔχω μάτια, φώναξε μὲ τὴν κλαυιάρικη φωνὴ του.

Σιὸ σιῆθος του μιὰ νιενεκεδένια ἐπιγραφὴ κρεμασμένη ἔγραφε. «Ἐνιαῦθα πωλοῦνται λαχεῖα τοῦ στόλου».

Ἡ γυναικὰ πὺν εἶχε ἀπὸ ὦρα καρφωμένα τὰ μάτια της σιὸ θάθος τῆς ἀλλῆς, τινάχτηκε ἄξαφνα. Κάτι εἶδε. Ἡ μικρὴ πορτοῦλα μὲ τὰ σιδερένια κάγκελλα ἄνοιξε κ' ἕνας χωροφύλακας μ' ἕνα μάτσο κλειδιὰ σιὸ χέρι, φώναξε.

— Ἐίτηρός.

Ἀπὸ μέσα βγήκανε κάμποσες γυναῖκες. Βγήκε κ' ἡ μικρούλα. Κρατοῦσανε σιὰ χέρια ἢ καθεμιὰ ἀπὸ ἕνα μικρὸ μπογαδάκι. Ἡ μικρούλα μονάχα δὲν κρατοῦσε τίποτα. Ἐῖτανε ὅλες γυναῖκες τοῦ λαοῦ. Μιὰ φοροῦσε παντόφλες· τὰ πρόσωπα τους δείχνανε τὰ σημάδια μιᾶς ζωῆς βασανισμένης. Μοῦτρα θαμμένα, γλυμμένα.... Ἐῖτανε τὸ ὕφος οασιομένο, μιὰ γελοῦσε ἠλίθια καὶ κάτι προσπαθοῦσε νὰ πῆ, κάτι ἀστεῖο, κάτι φαιδρὸ, δίχως ὄρεξη, ἔτσι μόνο γιὰ νὰ δώση κουράγιο σιὸν ἑαυτὸ της. Ἐνας χωροφύλακας τὶς συνώδενε.

Ἡ συνοδεία ζύγωνε σιὴν ὁξώπορτα. Ἡ γυναικὰ πὺν καρτεροῦσε, προχώρησε ταραγμένη. Κάποιο πρόσωπο εἶχε ἀναγνωρίσει μέσα σιὴ συνοδεία. Ἐῖτανε ἡ μικρούλα.

— Ρόζα μου, φώναξε ἄξαφνα.

Ἐνα ξεθωριασμένο χαμόγελο ἔβαψε τὰ χεῖλια τῆς μικρούλας πὺν ἄφησε νὰ φανοῦνε δυὸ χρυσαῖα δονιάκια.

— Μαμά, ψιδύρισε.

Τὴν ἔβιασε ἀπὸ τὸ χέρι καὶ τῆς ἰσοφίξε. Κεῖνη ἔκλαιγε.

— Μὴν κἀνης ἔτσι. Σὲ λίγον καιρὸ θὰ ξαναβῶ, εἶπε ἡ μικρούλα σιγαλά.

— Ἐλα, ἀφήστε τὶς κουθενιες, φώναξε ὁ χωροφύλακας.

Οἱ γυναῖκες μπήκανε σιὴν ἄμαξα. Ἡ μικρούλα μὲ κόπο ξεκόλλησε ἀπὸ τὰ χέρια τῆς μάννας της πὺν τὴν ἐκρατοῦσανε κὶ ἀνέθηκε κὶ αὐτὴ σιὴν ἄμαξα. Ἡ γυναικὰ ἀτόμεινε σιὸ πεζοδρόμιο ἀκούνητη, σὰν ἀπολιθωμένη. Ἡ μικρούλα εἶχε κρεμάσει τὸ κεφαλάκι της ἀπὸ τὸ παραθυράκι τῆς ἄμαξας καὶ τῆς ἔγνεψε μὲ χαμόγελο.

Ἡ ἄμαξα ξεκίνησε τρίζοντας πάνω σιὸ λασπωμένο δρόμο. Ἀπὸ μακρὰ ἀκουγότανε τώρα γέλοια, φωνές...

— Ποῦ τὶς πᾶνε; ρώτησε κάποιος περαστικὸς τὸ σκοπὸ.

— Σιὸ Νοσοκομεῖο, ἀποκρίθηκε κείνος ἀδιάφορα...

Ἡ γυναικὰ σιεκότανε ἀκόμα ἀκούνητη σὰν ἀποχωνωμένη μὲ τὰ μάτια καρφωμένα σιὴν ἄμαξα πούτρεχε. Ὑστερα ζύγωσε διαστικὰ τὸ σκοπὸ.

— Κ' ἐγὼ; Πῶς θὰ ζήσω ἐγὼ τώρα; Αἱ; Δὲ μοῦ λές; φώναξε μ' ἕναν τόνο γιομάτονε θυμὸ καὶ παράπονο.

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ

PRELUDIO

Μὲς σιὴ μούρη, σκληρὴ μου ἐγκατάλειψη,
σιὴν καρδιὰ τοῦ χειμῶνα τοῦ ἀνήμερου,
σὰ μιᾶς ἀνοιξῆς ὄραμα πρόβαλες
σιτῆς ζαῆς μου τὴ στράτα.

Καὶ σὲ δέχτηκα, φῶς μου, ὅπως δέχεται
τῆς καλύβας ἡ στέγη ἢ ἀνεμόδαρτη,
τῆς χαρᾶς της ἀπάντεχο μήνυμα,
μιὰ φωλιά γελιδόνια!

ΛΕΩΝ ΚΟΥΚΟΥΛΑΣ

Gærlitz, Δεκέμβριος 1916.

ΑΓΑΛΜΑ

Στή γῆ τὴν ἀστροποκαμένη
 πὺ χάθηκε ὅλη ἢ φουστανέλα
 σὲ λευτεριάς θυσία, — σὰν τρέλα.

Κεῖ πὺ πρωτάνοιξα τὰ μάτια,
 μὰ πὺ δὲν ἔζησα ποτέ μου, —
 μ' ἔρριξε ἡ μπόρα τοῦ πολέμου.

Στὰ καταπόρφυρα ντυμένη
 σ' εἶδα πατρίδα, — σὲ μεθήσι
 πὺ ξωτική σκορποῦσε δύση.

Ἡ λιμνοθάλασσα ὅλη φλόγα,
 τὰ μακρινὰ νησιὰ ρουμπίνι,
 σὰν πληγωμένη κ' ἡ γαλήνη.

Τὰ βουνὰ ὀλόγυρα κρεμέζι,
 κ' ἡ χαμηλὴ καὶ βαλτωμένη
 στενὴ στεριά, ἀλικοβαμένη.

Κ' ἡ πολιτεία, στὸν κρόκο μέσα,
 μ' ἀντιλαμπίσματα στὰ τζάμια —
 τοῦ θρούλλου ἐρωτομάτα λάμια...

Μὰ ἐγὼ, τοῦ αἰῶνα μου στρατιώτης
 μὲ ταπεινὸ καὶ ἄπιστο μάτι,
 μὲ δάκρι τὴν καρδιὰ γεμάτη

τὴν πικρὴ στράτα ἀμέσως πῆρα
 πὺ στρίβει πρὸς τὸ κοιμητήρι,
 ἐκεῖ ἡ ψυχὴ μου ν' ἀχνογείρη.

Σὰν ἀργοζύγωνα τοὺς τάφους,
 γαρυφαλλάνθια καὶ γεράνια
 ψηλάθε ραίνανε τὰ οὐράνια.

Τὰ νεροπούλια ἀλαφιασμένα,
 σκόρπια γυρίζανε ἀπὸ πέτρα —
 σταλιές αἱμάτου στὸν αἰθέρα..

Καὶ στὴς θυσίας τὸν τόπο, ἐσένα
 ὦ πρόγονέ μου, ὀλόρθον εἶδα
 μὲ τὴ μαρτυρική σου ἀχτίδα,
 πὺ ἀπὸ θυμὸ ἢ ντροπὴ γιὰ μένα,
 γιὰ τὴ σκλαβιά μου μὲς στὴ ζήση,
 μάρμαρο — κ' εἶχες κοκκινίσει.

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ

ΣΤΗ ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΟΥ

Κάμε ὅπως θέλεις. Τὴ φροντίδα
 ἀπ' τᾶξιο καὶ ἀπαλό σου χέρι,
 ὅπως ρουφᾶνε τὴν ἀχτίδα
 τὰ στάχια, ὅπως λυγᾶνε στ' ἄεροι,

τὸ κάθε τι ἄς τὴ δοκιμάση:
 τὰ βάζα, τᾶνθη, τὰ ἐπιπλά μας,
 τὸ κάθε τι ἄς χαμογελάση
 στὸ σπίτι μας, στὴν κάμαρά μας,

τὸ κάθε τι ἄς ἀνδοβολήση,
 καλὴ μου, ἀπὸ τὴν ἄνοιξή σου,
 τὸ κάθε τι ἄς φεγγοβολήση
 ἀπὸ τὴ ρόδινη ὑπαρξή σου.

Κάμε ὅπως θέλεις. Μὰ σὰ γείρη
 τὸ βράδι ὁ ἥλιος καὶ ἀπαλήνη
 τὴ σκέψη μου, στὸ παραθύρι,
 μὲς στὴ ροδόχρουση γαλήνη,

θάρθῃς κοντά μου. Στὴν ποδιά σου
 τσαντάφυλλα δὲ θὰ σκορπίσω.
 Μέσα στὸ πέλαο τῆς ματιᾶς σου
 τῆς ζωῆς τὸ νόημα θὰ ζητήσω.

ΜΕΛΙΚΕΡΤΗΣ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΜΥΡΙΕΛΛΑ

(Συνέχεια)

3—

ΚΑΛΙΚΡΑΤΑΙΝΑ. (Ύστερ' από λιγόχρονη σιωπή). 'Ο καημένος...

ΘΕΙΑ ΕΛΠΙΝΙΚΗ. "Α, ἐγὼ, νὰ σοῦ πῶ, δὲν τότε λυπᾶμαι καθόλου.... Τὰ θέλει καὶ τὰ παθαίνει...

ΚΑΛΙΚΡΑΤΑΙΝΑ. Καλὲ ποιὸς εἶνε αὐτὸς ὁ πατέρας πὺν θέλει νά....

ΘΕΙΑ ΕΛΠΙΝΙΚΗ. 'Ο πατέρας πὺν δὲ δίνει τὴν προεπούμενη ἀνατροφή στὸ παιδί του...

ΚΑΛΙΚΡΑΤΑΙΝΑ. Μὴν τὸ λὲς αὐτό... Δὲν κάνει νὰ τὸ λὲς... 'Ο Καλικράτης ἴσια ἴσια λέει πὺς ὁ Ρύπας ξόδεψε τὰ μαλλοκέφαλά του γιὰ τὸ κορίτσι του, νὰ τὸ μάθει χίλια δυὸ πράματα...

ΘΕΙΑ ΕΛΠΙΝΙΚΗ. (Ξακολουθώντας) νὰν τοῦ γιομίσει τὸ κεφάλι του ἀέρα καὶ νὰν τὸ βάλει σαμάρι στὴ ράχη του... Πολλὰ γράμματα στὸ κορίτσι δὲ χρειάζονται... Νοικοκυριὸ πολὺ... Οἱ δικοί μας οἱ πατεράδες μᾶς ἀγαπούσανε, μὰ δὲ μᾶς ξεμυαλίζανε κίολας μὲ τὶς περιττές καὶ θλαβερὲς σπουδές... "Αλλοτες...

ΚΑΛΙΚΡΑΤΑΙΝΑ. "Αλλοτε, ναί... μὰ σήμερα; 'Η μόδα, βλέπεις, τὸ θέλει κ' αὐτό!... ("Ερχεται ἡ Μαρία τῆς σεβίεριου τὸ χαμόμηλο καὶ φεύγει). Στὸ γάμο σου, Μαρία.... Εἶνε τῆς μόδας μαθῆς, νὰ μαθαίνουν καὶ τὰ κορίτσια πολλὰ γράμματα.... (χλευαστικά). Νὰ γίνονται δὰ καὶ σοφές...

ΘΕΙΑ ΕΛΠΙΝΙΚΗ. Σοφές, ναί, μὰ καί... 'Ο Θεὸς μὲ λυπήθηκε καὶ δὲν ἀπόχτησα παιδί... μὰ ἂν ἀποχτοῦσα, καὶ μάλιστα κορίτσι, ἤξερα ἐγὼ πὺς... ὁ ἄντρας μου εἶχε ἄλλες ιδέες... εἶτανε ἡ ἀνάποδη μεριά μου, νὰ πείς, δὲ συμφωνούσανε οἱ χαρακτῆρες μας, πὺν λέει ἡ τετράσοφη ἡ ἀνεψιά μου, μὰ περνούσαμε ὀγαπημένα καὶ μονιασμένα....

ΚΑΛΙΚΡΑΤΑΙΝΑ. (στοχαστικά). Οἱ ἀνθρώποι τὴν κάνουν τὴν ὀμόνοια, ὅχι οἱ χαρακτῆρες...

ΘΕΙΑ ΕΛΠΙΝΙΚΗ. Αὐτὸ λέω καὶ γώ... Εἴμαστε, λοιπὸν πὺν λὲς μονιασμένο ἀντρόγυνο καὶ δαχτυλοδειχτούμενο... Καὶ μᾶς ζουλεύανε κίολας... Μὰ θὰν τὸ πιστέψεις, πὺς μιὰ φορὰ λίγο ἔλειψε νὰ χωρίσουμε;

ΚΑΛΙΚΡΑΤΑΙΝΑ. Νὰ χωρίσετε; Μὴ μοῦ τὸ λὲς...

ΘΕΙΑ ΕΛΠΙΝΙΚΗ. Ναί, ναί... Αὐτὸ, πὺν σοῦ λέω... Πήγαμε νὰ χωρίσουμε... Φτάσαμε μάλιστα καὶ στὸ 'Αμὴν... 'Ο μακαρίτης, πὺν εἶτανε, Θεὸς σχωρὲς' τονε, πολὺ μαλακὸς, προζύμι, σήκωσε καὶ τὸ χέρι του νὰ μὲ χτυπήσει.. Ναί... νὰ μὲ χτυπήσει... "Ισσαμε κεὶ τὰ σπρώξαμε τὰ πράματα....

ΚΑΛΙΚΡΑΤΑΙΝΑ. Πῶ.. πῶ.. συφορές...

ΘΕΙΑ ΕΛΠΙΝΙΚΗ. Κι' ἀφορμὴ τὸ παιδί... Αὐτὸ τὸ παναθεματισμένο ποῦρθε νὰ μᾶς ταράξει τὴ γαλήνη μας... "Αν ἀποχτοῦσαμε παιδί, καὶ μάλιστα κορίτσι, πὺς θὰν τἀναθρέφαμε; 'Ο ἄντρας μου ἤθελε ἔτσι, ἐγὼ ἀλλιῶς... Εἶχε, βλέπεις, τίς ιδέες τοῦ ἀδερφοῦ μου κι' ὁ μακαρίτης... Μὰ ἐγὼ χτύπησα πόδι. "Οχι. Τὸ κορίτσι μου ἐγὼ δὲ θὰν τὸ κάνω καφεσαντανοῦ. Θὰν τὸ κάνω νοικοκυροπούλα ἐγὼ τὸ κορίτσι μου... σὰν καὶ μένα, σὰν τὴ μάννα μου, σὰν τὴν κυροῦλα μου.. Κι' ἀπὸ λόγο σὲ λόγο τὰ χοντροήναμε, ὅσα πού...

ΚΑΛΙΚΡΑΤΑΙΝΑ. Μὰ πρὶν τὸ κάνετε;... Εἶχες νοιώσει τὸ ὑλάχιστο τίποτα; Τὰ πρῶτα σημάδια τῆς....;

ΘΕΙΑ ΕΛΠΙΝΙΚΗ. Τίποτα... τίποτα. Κι' ὁ Θεὸς μὲ φύλαξε.. Μὰ εἶτανε, μαθῆς, ἀνάγκη νὰ νοιώσω πὺς τόπιασα, γιὰ νὰ σκεπῶ γιὰ τὴν ἀνατροφή του;... Αὐτὰ τὰ ζητήματα πρέπει κανεὶς νὰν τὰ κανονίζει πρὶν ἢ συφορὰ τοῦ πέσει κατακέφαλα.... "Οταν πέσει, φασκέλωσ' τα....

ΚΑΛΙΚΡΑΤΑΙΝΑ. Δὲ λέω, μὰ... "Α... νὰ, κ' ἡ Μυριέλλα...

ΘΕΙΑ ΕΛΠΙΝΙΚΗ. Καλῶς τὴ δέχτηκες....

ΜΥΡΙΕΛΛΑ. (βγαίνοντας ἀπὸ τὴν κάμαρά της). Μπᾶ... ἡ κυρία Καλικράτη... Τί χαρά...;

ΚΑΛΙΚΡΑΤΑΙΝΑ. Ἐγὼ, βλέπεις, κατάντησα βάρος πὰ μὲ τὶς σιχνές μου βίζιτες, ἐνῶ ἐσὺ οὔτε μᾶς καταδέχεσαι...

ΜΥΡΙΕΛΛΑ. Καλέ, τ' είνε αὐτὰ πού λέτε... ἴσια ἴλια σήμερα κιόλας μὲ τὸν πατέρα... Θειά Ἑλληνίκη, μὴν ἀκουσες;

ΘΕΙΑ ΕΛΠΙΝΙΚΗ. (ψυχρά). Τὸ ξέρεις, μοῦ ποιοῦν τ' αὐτιά μου καὶ δὲν ἀκούω...

ΜΥΡΙΕΛΛΑ. Τότε θὰ εἶδες...

ΘΕΙΑ ΕΛΠΙΝΙΚΗ. Μὰ τὰ μάτια μου, ξέρεις, δὲ μὲ βοηθάνε πολὺ...

ΜΥΡΙΕΛΛΑ. (γλυκά). Μὰ τί ἔχεις, θείτσα μου, σήμερα ; Πάλι κακιωμένη μαζί μου;

ΘΕΙΑ ΕΛΠΙΝΙΚΗ. Χρ.

ΚΑΛΙΚΡΑΤΑΙΝΑ. Ἄ, ἔτσι τὰ κάνει... Χάρδια εἶνε... Νὰ, τώρα δὰ, πρὶ μπεῖς μέσα, κολλοῦσε τὸ στόμα της γιὰ σένα..

ΘΕΙΑ ΕΛΠΙΝΙΚΗ. (μὲ κακία). Κι' ἀκόμα κολλημένο εἶνε... Δὲν τὸ βλέπεις ;

ΜΥΡΙΕΛΛΑ. Ἡ Μαρία μοῦ εἶπε, ἅμα ἦρθα, πῶς ὁ πατέρας μὲ περιμένει ἐδῶ... Κι' ἀμέσως ἄφησα τὸ καπέλλο μου στὴν κάμαρά μου, καὶ μπήκα... Μὰ ποῦναι τος;...

ΘΕΙΑ ΕΛΠΙΝΙΚΗ. (Μὲ τὸν ἴδιο τόνο). Μὴ μοῦ στενοχωριέσαι καὶ θάρθεϊ...

ΚΑΛΙΚΡΑΤΑΙΝΑ. Νὰ τος κιόλας... ἤρθε..

ΡΥΠΑΣ. Ἄ, ἐδῶ 'σαι;

(Μπαίνει ὁ Ρύπας σοβαρὸς)

ΜΥΡΙΕΛΛΑ. Ναι, πατέρα... Κάτι μὲ θέλετε, μοῦ εἶπε ἡ Μαρία...

ΡΥΠΑΣ. Ναι, σὲ θέλω...

ΜΥΡΙΕΛΛΑ. Μὰ γιατί αὐτὸ τὸ ἐπίσημο ὕφος ;... Σὰν ἀλλοιώτικος μοῦ φαίνεστε...

ΘΕΙΑ ΕΛΠΙΝΙΚΗ. (γλεναστικά) Ἀλλιώτικος κι ἀλλιώτικος.

ΡΥΠΑΣ. Θέλω κ' ἐννοῶ νὰ κανονιστεῖ ἀπόψε αὐτὸ τὸ ζήτημα τὸ σπουδαῖο...

ΜΥΡΙΕΛΛΑ. (μαλακά). Μὰ ποῖο ζήτημα ; Δὲν ξέρω νὰ ὑπάρχει μεταξὺ μας κανένα ζήτημα ἀκανόνιστο...

ΡΥΠΑΣ. Ἐννοῶ νὰ κανονιστεῖ καὶ θὰ κανονιστεῖ...

ΜΥΡΙΕΛΛΑ. Μὰ τί ἐπὶ τέλους ; Μιλῆστε καθαρά...

ΡΥΠΑΣ. Καθαρὰ μιλάω, κ' ἐλπίζω μὲ νιώθεις...

ΜΥΡΙΕΛΛΑ. (ἀπορώνας). Σᾶς νιώθω;

ΚΑΛΙΚΡΑΤΑΙΝΑ. Νὰ, Μυριέλλα μου... Ἀφίστε με μένα, κύριε Ρύπα.. Ὁ πατέρας σου ἀπὸ δῶ... πῶς νὰ σ' τὸ πῶ;... Ὁ πατέρας σου ἐννοεῖ...

ΡΥΠΑΣ. Ναι... ναι... ἐννοῶ, βέβαια...

ΜΥΡΙΕΛΛΑ. (γελαστά). Μὰ ἐγὼ δὲν ἐννοῶ τίποτα...

ΡΥΠΑΣ. (αὐστηρά). Σοβαρώτερο ὕφος, κυρία, στίς σοβαρὲς, στίς ἐπίσημες στιγμές... Ἐννοῶ λοιπόν...

ΘΕΙΑ ΕΛΠΙΝΙΚΗ. Ἄααα. Μὰ τὸ πέθανες τὸ κορίτσι... Ἐννοῶ κι' ἐννοῶ... Νὰ, τί θέλει, μὲ δυὸ λόγια, ὁ πατέρας σου... (χιπητά) ὁ πατέρας σου θέλει νὰ ξαναγυρίσεις στὸν ἄντρα σὺν καὶ νὰ ζήσεις πιά μονιασμένα μαζί του...

ΜΥΡΙΕΛΛΑ. (σταθερὰ μὰ καὶ γλυκά). Ποτέ.

ΡΥΠΑΣ. Ποτέ,

ΚΑΛΙΚΡΑΤΑΙΝΑ. Μὰ πρέπει, Μυριέλλα μου, νὰ συλλογιστεῖς πὸς...

ΜΥΡΙΕΛΛΑ. Συλλογίστηκα πολὺ...

ΘΕΙΑ ΕΛΠΙΝΙΚΗ. Καὶ βέβαια... Τὸ κορίτσι συλλογίστηκε πολὺ...

ΡΥΠΑΣ. Καὶ βρῆκες πῶς δὲ συμφωνοῦνε οἱ χαρακτήρες σας; ... Καὶ εἶνε λόγος αὐτὸς γιὰ νὰ χωρίσεις μὲ τὸν ἄντρα σου;

ΜΥΡΙΕΛΛΑ. Μὰ δὲν ξέρω νὰ ὑπάρχει κι' ἄλλος λόγος, πῶς σπουδαῖος ἀπ' αὐτόν...

ΚΑΛΙΚΡΑΤΑΙΝΑ. Μὴν τὸ λές, Μυριέλλα μου, αὐτὸ, μὴν τὸ λές...

ΡΥΠΑΣ. Ὑπάρχει καὶ παραῦπαρχει...

ΘΕΙΑ ΕΛΠΙΝΙΚΗ. Κ' ἓνας λόγος, σπουδαῖος κι' αὐτὸς, ὅσο κι' ὁ χαρακτήρας, εἶνε καὶ τ' ἀνάστημα... Ἄμα ὁ ἓνας εἶνε ψηλότερος ἀπὸ τὸν ἄλλον, τότε...

ΜΥΡΙΕΛΛΑ. Καλὰ, θειά. Βρῆκες καὶ λόγου σου τὴν ὥρα νὰ κοροϊδέψεις...

ΘΕΙΑ ΕΛΠΙΝΙΚΗ. Ἄ, μπᾶ. Κολάζεσαι νὰ μοῦ λές πὸς κοροϊδεῖω... Μιλᾶω σοβαρὰ, σοβαρώτατα... Τί χαρακτήρας, τί ἀνάστημα... Τόχεις γιὰ λίγο καὶ τ' ἀνάστημα; ...

ΜΥΡΙΑΛΛΑ. Μὰ δὲ μὲ νιώθετε, Θέ μου... Δὲ θέλετε νὰ μὲ νιώσετε...

ΚΑΛΙΚΡΑΤΑΙΝΑ. Ἐγὼ σὲ νιώθω καὶ οὐ παρανιώθω, παιδί μου... Μὰ αὐτὸ ποὺ λὲς, διορθώνεται... Μὲ τὸν καιρὸ, ὁ γαρά. χιτῆρας...

ΜΥΡΙΑΛΛΑ. Ἀλλοίμονο. Εἶνε τὸ μόνο πρᾶμα ποὺ δὲ διορθώνεται ποτέ....

ΡΥΠΑΣ. Χαραχτῆρας ξεχαραχτῆρας, ἐγὼ ἐννοῶ νὰ συβιβαστεῖς μὲ τὸν ἄντρα σου, νὰ κοιτάξεις τὸ νοικοκυριό σου...

ΜΥΡΙΑΛΛΑ. (γλυκὰ καὶ πονεμένα). Ποτέ, πατέρα.. Ὅ, τι ἄλλο θέλετε, νά... Αὐτὸ, ποτέ..

ΡΥΠΑΣ. Αὐτὸ ποῦ σοῦ λέω ἐγὼ, θὰ γίνει...

ΚΑΛΙΚΡΑΤΑΙΝΑ. Μὴ χαλᾶς τὸ χατῆρι τοῦ πατέρα σου, κοκώνα μου..

ΘΕΙΑ ΕΛΠΙΝΙΚΗ. (χλευαστικά). Αὐτὴ νὰν τοῦ χαλάσει τὸ χατῆρι ;

ΜΥΡΙΑΛΛΑ. Μὰ ἐμεῖς ξιγηθήκαμε μὲ τὸν πρώην ἄντρα μου..

ΡΥΠΑΣ μὲ τὸν ἄντρα σου, λέγε.

ΜΥΡΙΑΛΛΑ. Μὲ τὸν πρώην ἄντρα μου κ' ἐλπίζω, πὼς ὕστερ' ἀπ' αὐτὰ ποὺ μιλῆσαι: μαζί, δὲ θὰ θελήσει ποτέ ὁ ἴδιος νά!..

ΡΥΠΑΣ. Θὰ θελήσει καὶ θὰ παραθελήσει καὶ θὰν τὰκούσεις κ' ἀπὸ τὸ στόμα του... καὶ τωραδὰ... (τραβάει χαρούμενος πρὸς τὴν κάμαρά του, ἀνοίγει τὴν πόρτα, βγάζει ἕνα Ἄ, καὶ τὴ σφαιρναίει ἀμέσως. Στὴν κάμαρα μέσα θόρυθος, σύρσιμο καρέκλας, ἀρτογόκλεισμα πόρτας, θήματα ἀνθρώπου ποὺ φεύγει θιαστικά).

ΚΑΛΙΚΡΑΤΑΙΝΑ. (ποὺ πῆρε κάτι τὸ μάτι της. Μυστικά σιὴ θειά, Ἐλληνική). Πῶ, πῶ, ντροπή....

ΘΕΙΑ ΕΛΠΙΝΙΚΗ. (οἰγανά) Τί ; ποιός;

ΚΑΛΙΚΡΑΤΑΙΝΑ. Ὁ Κωστῆς μὲ τὴ Μαρία... Καὶ πάνου στὸ κρεβάτι τοῦ Ρύπα... Τὴν ἔπαθε ὁ ἄμοιρος ὁ κύρ Ἀποστόλης.....

ΘΕΙΑ ΕΛΠΙΝΙΚΗ. (τὸ ἴδιο) Μὰ τόσην ὥρα ποὺ τὸν εἶχε ἀπαρωμένονε κεῖ μέσα, τί ἤθελες νὰ κάνει ὁ ἄνθρωπος; Κοκοράκια χάρινα;

ΚΑΛΙΚΡΑΤΑΙΝΑ. (τὸ ἴδιο). Αὐτὴ ἢ βρομομαρία..

ΘΕΙΑ ΕΛΠΙΝΙΚΗ. Τὴν εἶχε θάλει, φαίνεται, ὁ προκομένος ὁ ἀδερφός μου νὰν τοῦ κρατάει συντροφιά... .

ΜΥΡΙΑΛΛΑ. Περιμένο, πατέρα, νὰν τ' ἀκούσω ἀπὸ τὸν ἴδιο..

ΡΥΠΑΣ. Δὲ βλάφτει.. Τὰκούς ἀπὸ μένα... .

ΜΥΡΙΑΛΛΑ. Δὲν εἶνε τὸ ἴδιο, θαρρῶ...

ΡΥΠΑΣ. Ὁ Κωστῆς σὲ θέλει...

ΜΥΡΙΑΛΛΑ. Τὸν εὐχαριστῶ πολὺ, μὰ ἐγὼ...

ΡΥΠΑΣ. Καὶ σὺ; . . . Πὼς φαντάζεσαι πὼς θὰ τελειώσει αὐτὴ ἢ δουλειά;

ΜΥΡΙΑΛΛΑ. Ὅπως τελειώνουν ὅλες οἱ τέτιες ... Μὲ διαζύγιο... .

ΚΑΛΙΚΡΑΤΑΙΝΑ. Ἄ... μὴν τὸ λὲς, παιδί μου... .

ΡΥΠΑΣ. Θὰν τὸ ζητήσεις ἐσὺ τὸ διαζύγιο;

ΜΥΡΙΑΛΛΑ. Καὶ βέβαια, ἐγὼ... .

ΡΥΠΑΣ. Καὶ ὁ λόγος; Θᾶχεις ἀκουστὰ πιστεύω, πὼς χρειάζεται καὶ κάποιος λόγος γιὰ νὰ ζητήσεις τὸ διαζύγιο...

ΜΥΡΙΑΛΛΑ. Μὰ ἔχω καὶ τοὺς ξέρετε...

ΡΥΠΑΣ. Πὼς δὲ συμφωνοῦν οἱ χαραχτῆρες σας; Δὲν εἶνε λόγος αὐτός... Μὴ χάνεσαι. Μὲ τέτιες ἀερολογίες τὸ δικαστήριο δὲ συγκινιέται... Δὲν ξέρεις τί λὲς, κυρία μου... .

ΘΕΙΑ ΕΛΠΙΝΙΚΗ. Μὴν τὸ λὲς.. Ἡ κόρη ἔου εἶνε σπουδαγμένη καὶ ξέρει καὶ παραξέρει τί λέει... .

ΚΑΛΙΚΡΑΤΑΙΝΑ. Ὁ Καλικράτης ὁμως, ποῦχει κάνει τόσες φορὲς ἔνορκος, λέει πὼς τὸ δικαστήριο..

ΡΥΠΑΣ. Πὲς της τα, γέμισέ της τὸ κεφάλι... Ἐγὼ δὲ μπορῶ νὰ συνεννοηθῶ μαζί της... .

ΜΥΡΙΑΛΛΑ. (ἀποφασιστικά καὶ ἤρεμα). Καλὰ. Μὰ τότε θὰν τὸ ζητήσει ἐκεῖνος τὸ διαζύγιο..

ΡΥΠΑΣ. Ποιός; . . . Ὁ Κωστῆς; Ἐκεῖνος; . . Ποτέ... Ἐκεῖνος σ' ἀγαπάει..

ΚΑΛΙΚΡΑΤΑΙΝΑ. (οἰγὰ σιὴ θειά Ἐλληνική). Καὶ μήπως δὲν τὸ ἀπόδειξε τώρα δὰ στὴν ἀγκαλιὰ τῆς βρομομαρίας;

ΜΥΡΙΑΛΛΑ. Τότε θὰ τὸν ἀναγκάσω ἐγὼ νὰν τὸ ζητήσει... .

ΡΥΠΑΣ. (χλευαστικά). Θὰ τὸν ἀναγκάσεις; . . . ἐσὺ; . . .

ΜΥΡΙΑΛΛΑ. Θὰν τοῦ ἀποδείξω πὼς ἔχω ἐραστή... .

ΡΥΠΑΣ. (θυμωμένα). Πρόσεξε...

ΚΑΛΙΚΡΑΤΑΙΝΑ. Ήλα.. έλα.. Δέ θα σέ πιστέψει. Τ' είν' αϊτά πού λές...

ΘΕΙΑ ΕΛΠΙΝΙΚΗ. (χλευαστικά). Σὺ έραστή ;... ΉΑ, μπά. τέτιο κορίτσι... μέ μόρφωτη... μέ άρχές...

ΜΥΡΙΑΕΛΛΑ. Θάν τοῦ τό άποδείξω...

ΡΥΠΑΣ. Πρόσεξε, σοῦ λέω...

ΜΥΡΙΑΕΛΛΑ. Ναι, θάν τοῦ άποδείξω, όπως τό άποδείχνω καί σās τώρα... Νά, (τρέχει καί άνοίγει διάπλατα τήν πόρτα τής κροβατοκαμάρας τής). Νά ό έραστής μου...

ΡΥΠΑΣ. Ό Φιλίδης. (κάνει νά δομήσει. Η Μυριέλλα κλείνει τήν πόρτα καί κρατάει μέ τό χέρι τής τό πρόμολο).

ΘΕΙΑ ΕΛΠΙΝΙΚΗ (στήν Καλικράταινα σιγανά). ΉΑ, μά είνοναι για ξεκαρδίσματα... Ό Κοστής στήν άγκαλιά τής Μαρίας, ή Μυριέλλα στήν άγκαλιά τοῦ άγαπητικοῦ τής. Τί χαριτωμένο ζευγάρι...

ΚΑΛΙΚΡΑΤΑΙΝΑ. (κουνόνιας άπελπιστικά τό κεφάλι τής) Χάλια... Χάλια...

ΡΥΠΑΣ. (θυμωμένα καί θρονηφωνα). Τό ξέρεις.. νοί, τό ξέρεις... Στό σπίτι μου, στό τίμιο τό σπίτι μου, τέτια πράματα δέ χωροῦνε.. Δέ ντροπιάζουν έμένα τό σπίτι μου..

ΜΥΡΙΑΕΛΛΑ. Τό ξέρω, πατέρα, καί γι' αυτό θα φύγω καί γὰν από τό σπίτι σου.

ΡΥΠΑΣ. Νά φύγεις..

ΚΑΛΙΚΡΑΤΑΙΝΑ. Μά κὺρ 'Αποστόλη, συχώρεσ' την... Θα διορθωθοῦν τὰ πράματα...

ΘΕΙΑ ΕΛΠΙΝΙΚΗ. (χλευαστικά) Θα διορθωθοῦν...

ΡΥΠΑΣ. Όχι... Θα φύγεις, καί τώρα άμέσως, από...

ΜΥΡΙΑΕΛΛΑ. Θα φύγω, πατέρα... Πάει καιρός καί καιρός τώρα πού μέ βαραίνει αυτό τό τίμιο τό σπίτι, πού μου πλακώνει τήν ψυχή μου σά βραχνάς.. καί δέ βαστώ πιά... Θα φύγω... Πάω νά ζήσω κάτου από μιὰ καινούργια στέγη λιγότερο τίμια καί περισσότερο άθροωπινή... (μπαίνει στήν καμαρά τής καί σφαιλάει τή πόρτα).

ΚΑΛΙΚΡΑΤΑΙΝΑ. Τρομερό αυτό..

ΘΕΙΑ ΕΛΠΙΝΙΚΗ. Ήδια κα' άπαράλλαχτη ή μάμμα τής..

ΡΥΠΑΣ (σοωιάζεται άπάνου στον καναπέ). 'Αλοίμονο... 'Αλοίμονο...

(Τελιώνει τό Β' μέρος)

ΚΡΙΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Ο ΑΡΧΟΝΤΑΣ ΜΑΥΡΙΑΝΟΣ Κ' Η ΑΔΕΡΦΗ ΤΟΥ

(Δράμα τής Κας Γαλάτειας Ν. Καζαντζάκη)

Είνοναι κάμποσα χρόνια πού "Ελληνες δραματογράφοι άρχισαν νά ζητάνε τὰ δραματικά θέματά τους στήν παράδοση καί στό δημοτικό τραγούδι. Ό 'Αργ. Έφταλιώτης έκαμε τήν άρχή μέ τό «Βρονκόλακω» καί άκολούθησαν ό ύποφαινόμενος μέ «Τό Γεφύρι τής Ήριτας», πού δημοσιεύτηκε στό «Νουμά» τοῦ 1905, ό κ. Παντ. Χόρν μέ τό «Άνεχτίμητο» (1907), ό κ. Ν. Καζαντζάκης μέ τόν «Πρωτομάστορα» (1909), (γραμμένα καί τὰ δυό αυτά έργα έπάνω στήν παράδοση τοῦ Γεφυριού τής Ήριτας) καί δυό-τρεις άλλοι άκόμη, πού ξέφυγαν όμως άρκετά από τήν παράδοση, ώς πού φτάνουμε στή «Ροδόπη» τοῦ κ. Ν. Ποριώτη, τραγωδία γραμμένη έπάνω στό δημοτικό τραγούδι «Ό Μανριανός κ' ή άδερφή του» ή «Τό Στοιχίμα τοῦ Μανριανού καί τοῦ Βασιλιᾶ».

Στό ίδιο αυτό τραγούδι έχει τήν άρχή του καί τό καινούργιο δράμα τής κυρίας Γαλάτειας Καζαντζάκη. Η ύπόθεση τοῦ τραγουδιού είνε άπλή. Ό Μανριανός παίνευε τήν άδερφή του, δι δέν μπορεί άντρας νά τήν ξεγελάση κ' έπάνω σέ τοῦτο έστοιχημάτισε μέ τό Βασιλιᾶ, πού ύποστήριξεν δι αυτὸς θα τήν ξεγελάση άλλοιώς νά χάνη τό θρόνο του αν όμως κέρδιζε τό στοιχίμα θάκοθε τό κεφάλι τοῦ Μανριανού. Ό Βασιλιᾶς έκαμεν δι μπορούσε για νά ξεκαπλανέψη τήν κόρη χρησιμοποίησε δώρα καί μάγια μα δέν τό κατάφερε. Η κόρη θέλοντας μάλιστα νά ρεζιλέψη τό βασιλιᾶ έβαλε στή θέση τής τή νύχτα μιὰ σκιάδα τής καί κοιμήθηκε μαζί του. Όταν ό βασιλιᾶς τό πρωτὶ θέλησε νά δείξη σιους άρχοντες καί κριτάδες δι κέρδισε τό στοιχίμά του, παρουσίασε μιὰ πλεξούδα τής κόρης, πού τήν είχε κόψει κρυφά τή νύχτα. Άμέσως όμως φάνηκεν ή αλήθεια κ' έτσι ό βασιλιᾶς έχασε τό θρόνο του.

Ὁ κ. Ποριώτης, γράφοντας τὴ Ροδόπη, ἔμεινε πιστὸς στὴν παράδοση. Ἔβαλε στὸ ἔργο του ἀρκετὰ δραματικά ἐπεισόδια, δικὰ του ὀλωςδιόλου ἐφευρήματα, ἄπλωσε τὴν ὑπόθεση, μὰ δὲν παράλλαξε τὴν ἀρχικὴ καὶ κύρια μορφή τοῦ μύθου. Κράτησε ὅ,τι εἶναι τὸ σπουδαιότερο χαρακτηριστικόν. Τὴν τιμὴ τῆς κόρης. Ἡ κυρία Καζαντζάκη ἔμως ἄλλαξε πολὺ σημαντικὰ τὴν ὑπόθεση. Παρουσιάζει τὸ Βασιλιά ἢ Ἄρχοντα, ὅπως τότε λέει, ἀγαπητικὸ πιά τῆς κόρης, μὲ κορυφοναντήματα καὶ μ' ἐρωτικὴ ἐπιτυχία ὀλοκληρωτικῆ. Κρούει ἔμως ἀπὸ τὸ Μανριανὸ τὴν ἀλήθεια τοῦ λέει πῶς ἡ τιμιώτερη γυναῖκα τοῦ κόσμου εἶν' ἡ ἀδερφή του κ' ἔτσι ὁ Μανριανὸς κερδίζει τὸ στοιχίμα, σκοτώνει τὸ βασιλιά, ἐνῶ ἡ ἀδερφή στὸ σκληρὸ τοῦτο τέλος τοῦ ἀγαπημένου της φωνάζει τὰ λόγια, ποὺ κλειοῦν τὸ δράμα:

Ἐγὼ τὸν ἀγαποῦσα, ἀλλοίμονό μου!

Ὅλη σ' αὐτὸν εἶχα δοθῆ κι ἀκόμα

ὁ γήσκιος του δὲ σβύστη στὴν αὐλή μας!

Εἶναι φανερὴ ἡ θέληση τῆς κυρίας Καζαντζάκη νὰ παρουσιάσῃ τὴ γυναῖκα τέτοια:

«Τοῦ θηλυκοῦ ἡ καρδιά, τὸ ξέρομε ὅλοι
περὶ ὅλοι νὰι ποὺ ἀνοίγει στὸν καθένα,
σῶνει νὰ κρούσει, μὲ πονγγὶ γεμάτο.»

Δηλαδή ἀδύναμη ν' ἀντισταθῇ στὴ λάμψη τοῦ χρυσαφιοῦ, κι ἂν θέλετε καὶ στὸν ἔρωτα. Μὰ γιὰ μιὰ τέτοια ἀπόδειξη δὲν ἦταν ἀνάγκη νὰ ζητήσῃ τὴν ὑπόθεση τοῦ δράματός της στὴν παράδοση. Μποροῦσε νὰ πλάσῃ ἕνα δικό της μῦθο, δίχως νὰ βροθῇ στὴν ἀνάγκη νὰ χαλάσῃ τὴν κύρια οὐσία τοῦ δημοτικοῦ τραγουδιοῦ. Ὅλ' αὐτὰ τὰ πνευματικὰ μνημεῖα, ποὺ φτιάχνει ὁ λαὸς ἔχουν τὴ σημασία τους. Μᾶς δείχνουν τὴν ψυχὴ καὶ τὸ πνεῦμά του, τὴν ἐποχὴ τῆς ζωῆς του, τὴν ἴδια τὴ ζωὴ του κ' ἐμεῖς δὲν ἔχουμε τὸ δικαίωμα νὰ τὰ παραμορφώσουμε γιὰ κανένα λόγο. Τὸ τραγοῦδι τοῦ Μανριανοῦ θέλει νὰ παινέψῃ τὴν τιμὴ τῆς κόρης τὴ φυσικὰ ριζωμένη στὴν ψυχὴ της, τὴν πεποιθήση τοῦ ἀδερφοῦ στὴν ἀρετὴ τῆς ἀδερφῆς του, τὴν περηφάνεια τῆς γενιάς, καὶ συνάμα νὰ δείξῃ πῶς παιδεύεται ἕνας παινεφάρης, ποὺ δὲ σέβεται τὴν παρθενικὴ ἀρετὴ. Ἡ κυρία Καζαντζάκη παραμορφώνοντας τὴν ὑπόθεση, τὴ βαθεῖα σημαντικὴ στὸ ψηλότερο νόημά της, ἔδωκεν ἀπ' αὐτὴ κι ὅλη τὴν ποιητικότητα, ποὺ ἔχει, κ' ἄπλασεν ἕνα μῦθο κοινὸ, ἀνρηχολόγητο κι ἀρκετὰ μελοδραματικόν. Ἐφυγεν ἀπὸ τὴν ἀπλὴ ὁμορφιὰ κ' ἔπεσε στὴν κοινο-

τωπία, ὅπου πάντα φέρνει τὸ συγγραφέα ἡ μανία νὰ πρωτοτυπήσῃ ὅπως-ὅπως. Ἐνῶ στὸ δημοτικὸ τραγοῦδι ὁ ἀδερφὸς διαλαλεῖ περηφάνως τὴν πεποιθήση του στὴν ἀρετὴ τῆς ἀδερφῆς του, ἡ κυρία Καζαντζάκη μᾶς τὸν παρουσιάζει νὰ φυλάῃ τὴν τιμὴ τῆς ἀδερφῆς μὲ τὸ σπαθὶ ξεγυμνωμένο. Στὴν ἀντίθεση τοῦτο βλέπουμε καθαρὰ ποῦ ὑπάρχει ἡ ποίηση κ' ἡ ὁμορφιά. Εἶναι πολὺ ἐπικίντυνο πρᾶμα κι' ἀντιτεχνικὸ ἀκόμα νὰ προδίνουμε τὴν παράδοση, ὅταν τὴ χρησιμοποιοῦμε γιὰ στοιχεῖον οὐσιαστικὸ σ' ὁποιοδήποτε πνευματικὸ δημιούργημά μας. Ὁ Σαίξπηρ, ποὺ ἤξερε τί σημαίνει αὐτὴ, τῆς ἔμεινε πολὺ πιστὸς.

Τὸ λιγοπρόσωπο δράμα τῆς κυρίας Καζαντζάκη δὲν ἔχει δράση σχεδὸν καθόλου. μὲ τὴν ἀλλαγὴ, ποὺ ἔγινε στὴν ὑπόθεση, χάνεται τὸ δραματικὸ ἐνδιαφέρον, ἐπικρατῇ δὲν ὑπάρχει καὶ γιὰ τοῦτο τὰ πρόσωπα μιλοῦν παραπολύ. εἶναι δράμα ὀλωςδιόλου ὀμιλίας μόνο. Κι ὁ διάλογος ἔμως αὐτὸς συχνὰ δὲν εἶναι φυσικὸς. πολλές φορές τὰ πρόσωπα δὲ μιλοῦνε σὰν ἄνθρωποι πραγματικοί. ἀκόμη μέσα στὰ λόγια τους καὶ τὴν ὑπόστασή τους ὑπάρχει πολὺ ἀπὸ τὸ συγγραφέα. καὶ θάλεγε κανένας ὅτι ὅλοι στοχάζονται κ' ἐνεργοῦν σὰν ἕνας μόνο ἄνθρωπος. Βαρὴ ἀκόμη στίλβια τοῦ ἔργου εἶναι οἱ πολλές παρομοιώσεις καὶ μεταφορές. κανένας ἄνθρωπος, μ' ὅσο κι' ἂν εἶναι ποιητικὸ πλάσμα, δὲν μπορεῖ νὰ μιλήῃ μὲ τέτοιο τρόπο καὶ μὲ τόση χρησιμοποίησι λυρισμοῦ. Ὁ λυρισμὸς εἶναι βέβαια στοιχεῖον ἀπαραίτητο γιὰ ἕνα δράμα ποιητικὸ ὅπωςδήποτε, μὰ ὅχι ὁ λυρισμὸς ποὺ βασίζεται στὶς παρομοιώσεις, στὶς μεταφορές καὶ τὰ παρόμοια τεχνάσματα. γιὰ τοῦτο ὑπάρχουν στὸ ἔργο αὐτὸ καὶ πολλές περίοδες, ποὺ πιάνουν 8 καὶ 10 καὶ 11 στίχους.

Ἡ γλῶσσα χρησιμοποιημένη μὲ πολλὴ προσοχή. σ' ἀρκετὲς μεριτὲς εἶναι θαυμάσιες ἰδωματικὲς λέξεις μ' ἀτυυχία μεγάλη κ' ἔτσι κάνουν τὴ φράση τέλεια ποιητικὴ. τῆς δίνουν δύναμη καὶ παρασαιτικότητα ξεχωριστή. Ὁ ἐντεκασὺλλαβος στίχος σὲ λιγοστὲς μεριτὲς καλογραμμένος. συχνὰ εἶναι φανερὴ ἡ κακὴ σύνθεσή του. Ὑπάρχουντε χασμωδῆς ἀσυχώρειες κι' ἀνυπόφορες καὶ μετὰ λάθη τέτοια, ποὺ νὰ ὑποψιάζεται κανένας μὴπως ἀπονοιάζει ἀπὸ τὴν ποιητικὴ τὸ μουσικὸ αἶσθημα.

Ε. Μ.

Ἄγαπημένη μου, καλή μου φιλενάδα,
πῶς ἔσθυσε τῆς νιότης σου ἡ λαμπάδα
ἀπὸ μίαν ἄγρια, μὰ ξαφνικὴ πνοὴ
πρὶν ἀπ' τὴν ἴδια της τῆ φλόγα νὰ καῖ!

Ἄγγιχτη ὀλόρθη ἀκόμα
πῶς ἔγυρες στὸ χῶμα
ποτίζοντάς μας τὴν ἀγλύκαντη πικράδα,
ἀγαπημένη μου, καλή μου φιλενάδα !

Ἄγαπημένη μου, καλή μου φιλενάδα,
λείψανο ἀχνὸ ἀπ' τοῦ φωτός σου τῆ λαμπράδα
μιὰ εἰκόνα μοῦ ἀπόμεινε στὸ χέρι
ζωγραφισμένη ἀπὸ τὸν ἥλιο τὸ ζωγράφο. ...
μὲ συμπλεγμένα μας τὰ χέρια, ἐγκάρδιο ταῖρι
ἐγὼ καὶ σύ... Τάχα μ' ἀκοῦς κ' ἀπὸ τὸν τάφο ;
Ὅρθη πλαῖί μου ἐσὺ δροσάτη δρυάδα
κ' ἐγὼ σὰ λυγισμένη
κλαίουσα ἰτιά κ' ἐγὼ στὸ πλαῖί σου καθισμένη
ἀγαπημένη μου, καλή μου φιλενάδα
πῶς ἔσθυσε τῆς νιότης σου ἡ λαμπάδα !

Πῶς εἶδε τὴν εἰκόνα μας ὁ θάνατος θαρρῶ,
ἐκεῖ ποῦ γύρευε νὰ βρῇ μίαν ἀγαπητικιά
καὶ κάρφωσε τὸ μάτι του τὸ φοβερὸ
στὴ στρογγυλὴ θωρηά σου, τὴν ὀλογλυκαῖά.
Κι ἔτσι ἀπ' τὰ δυὸ κορίτσια τὰ γραμμένα
στὴ φωτοζωγραφιά,
μ' ἄφησ' ἐμένα στὴ ζωὴ, τὴν ἄχαρην ἐμένα
καὶ πῆρ' ἐσὲ χαρούμενη ὠμορφιά,
στὴν ἀξημέρωτη νυχτιά, στὴν ἄλυωτη κρυάδα,
ἀγαπημένη μου, καλή μου φιλενάδα!

Ο ΕΠΙΛΟΓΟΣ ΑΠΟ «ΤΗΝ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ»

*Λέγει πού Ἡράκλειτος ὅτι πάντα
χωρεῖ καὶ οὐδὲν μένει.*

Μιά τάση ποὺ πέρνει ὀλοένα ἡ σύγχρονη σκέψη εἶνε ν' ἀντι-
κρίξη μέσα σ' ὅλα τὰ πράματα καὶ σὲ κάθε ἀρχὴ τους τὶς ἴδιες ἀ-
στατες μορφές, τοὺς ἴδιους ἀβέβαιους τρόπους. Ἄς ἀρχίσουμε
πρῶτα μὲ ὅ,τι εἶνε ἔξω ἀπὸ μᾶς — μὲ τὴ φυσιολογικὴ ζωὴ μας.
Ἄς πάρωμε μιὰ ἀπὸ τὶς πρῶ ἐξαίσιες στιγμὲς, ὅταν στὴ θέρημ τοῦ
καλοκαιριοῦ, ἀνατριχιάζουμε ἡδονικὰ στὸ ἄγγιγμα τοῦ νεροῦ ποὺ
χύνεται. Τί ἄλλο εἶνε ἡ φυσιολογικὴ μας ζωὴ τῆ στιγμῆ αὐτῆ παρὰ
ἐνὰς συνδυασμὸς ἀπὸ διάφορα φυσικὰ στοιχεῖα ποὺ ἡ ἐπιστήμη
τοὺς δίνει διάφορα ὀνόματα ; Ἄλλὰ τὰ στοιχεῖα αὐτὰ, ὁ φῶσφορος
κι ὁ ἀσβέστης κ' οἱ λεπτοκάμωτες ἴνες, δὲν ὑπάρχουνε μόνο στὸ
σῶμα τοῦ ἀνθρώπου· τὰ ξαναβρίσκουμε κ' ἄλλου πολὺ πρὸ πέρα
ἀπὸ μᾶς. Ἡ φυσικὴ μας ζωὴ εἶνε καμωμένη ἀπὸ μίαν αἰώνια κί-
νηση τους, — ἀπὸ τὸ αἷμα ποὺ κυκλοφορεῖ, ἀπὸ τὸ κρυστάλλινο
ὕγρὸ τῶν ματιῶν ποὺ καταστρέφεται, καὶ ξαναγίνεται πάλι, ἀπὸ τὸ
ἄλλαγμα τῶν ἰστῶν τοῦ μυαλοῦ σὲ κάθε ἀχτίδα φωτός καὶ σὲ κά-
θε ἤχο, — λειτουργίες ποὺ ἡ ἐπιστήμη φέρνει σὲ ἀπλούστερες
καὶ πρῶ πρωτόγονες δυνάμεις. Ἡ ἐνέργεια ἀπὸ τὶς δυνάμεις αὐτὲς,
ἀπαράλλαχτα καθὼς γίνεται καὶ μὲ τὰ στοιχεῖα ποὺ ἀποτελοῦν τὸ
σῶμα μας, βρῖσκεται πρὸ πέρα ἀπὸ μᾶς· αὐτὴ εἶνε ποὺ κάνει νὰ
σκουριάξει τὸ σίδερο καὶ νὰ ὠριμάζουν τὰ στάχια. Τὰ στοιχεῖα
αὐτὰ ἀπλώνονται ἔξω ἀπὸ μᾶς πρὸς ὅλες τὶς μεριὲς καὶ τοὺς τό-
πους· κ' ἡ γέννηση καὶ τὰ σαλέματά μας κ' ὁ θάνατος, καὶ τὸ ἄν-
θισμα τῶν μενεξέδων ἀπάνω στοὺς τάφους, εἶνε ἓνα δυὸ μόνο
ἀπὸ τοὺς πολλαπλοὺς αὐτοὺς συνδυασμοὺς. Ἡ καθαρογραμμένη
καὶ σταθερὴ γραμμὴ τοῦ προσώπου καὶ τοῦ κορμιοῦ μας εἶναι ἡ
ἀνθρώπινη εἰκόνα μας ποὺ ἀνταμώνει κρυμμένα τὰ στοιχεῖα αὐτά,
— σὰν ἓνα σχέδιο μέσα σ' ἓνα παννί, ποὺ οἱ πραγματικὲς του

κλωστές βρίσκονται πιά πέρα απ' αυτό. Κι αν η ζωή μας μοιάζει με τη φλόγα, είναι πώς μέσα σ' αυτή ανταμώνονται όλες αυτές οι δυνάμεις, ανανεώνονται από τη μιὰ στην άλλη στιγμή, έτοιμες για να τραβήξουν σὲ λίγο ή καθεμιά τὸ δρόμο της.

Αν ξερωμε στὸν ἐσωτερικὸ κόσμο, στὴ σκέψη καὶ στὸ αἶσθημα, ἡ ἄβυσσος ἀνοίγεται ἀκόμα πιὸ βαθειά, ἡ φλόγα χύνεται πιὸ δυνατὴ καὶ πιὸ λαίμαργη. Δὲν εἶναι πιά καθὼς γίνεται μετὸ ἀργὸ θόλωμα τοῦ ματιοῦ, μετὸ σιγανὸ ξεθώριασμα τοῦ χρωματισμένου τοίχου — καθὼς ὁ ἀνάλαφρος σάλος τῆς ἀκρογιαλιᾶς πού τὸ νερὸ γλυστρᾷ καὶ χάνεται, ὅσο κι ἂν φαίνεται ἀτάραχο, — εἶναι σὰν τὸ γοργὸ κύλημα τοῦ καταράχτη πού συνεπέρνει σὲ μιὰ μόνη στιγμή κάθε ἐνέργεια τοῦ ματιοῦ μας, τοῦ νοῦ καὶ τοῦ πάθους. Πρῶτα πρῶτα μᾶς φαίνεται πὼς ἡ πείρα μᾶς βυθίζει μέσα στὸ σωρὸ τῶν πραγμάτων τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου, πὼς μᾶς πιέζει μετὴν ἐνοχλητικὴ καὶ διαπεραστικὴ πραγματικότητα, πὼς μᾶς καλεῖ νὰ βγοῦμε ἔξω ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ μας σὲ χίλιους δυὸ τρόπους ἐνέργειας. Μόλις ὅμως ἡ σκέψη μας ὑψωθῆ καὶ τρεμοπαίξῃ ἀπάνω ἀπὸ τὰ ἀντικείμενα αὐτά, θαρρεῖς πὼς χάνονται ἀμέσως καθὼς ὁ ἴσκιος ἡ συνοχὴ κ' ἡ δύναμη τους παύει νὰ ὑπάρχει καθὼς στὸ ἄγγισμα κάποιου μαγικοῦ σαβδιοῦ· κάθε ἓνα ἀπὸ τὰ ἀντικείμενα αὐτὰ χάνεται τότε καὶ μεταμορφώνεται σὲ μιὰ ἀπλὴ ἐντύπωση μέσα στὸ νοῦ τοῦ παρατηρητῆ — σὲ χρώμα, σὲ ἀφή καὶ σὲ ἄρωμα. Ἄν ἐξακολουθήσωμ' ἔτσι νὰ μένωμε μετὴν σκέψη μας μόνο στὸν κόσμο αὐτὸ, πού εἶναι καμωμένος ὄχι ἀπὸ στερεὰ ἀντικείμενα, καθὼς συνηθίζει νὰ νὰ παρασταίνῃ ἡ γλώσσα, ἀλλὰ ἀπὸ ἄστατες μονάχα ἐντυπώσεις, πού τρεμοσβύνουν καὶ μᾶς ξεφεύγουν, πού ἀνάβουν κ' ὕστερα πάλι σβύνουν σύμφωνα μετὴν συνείδηση πού ἔχουμε σχηματίσει γι' αὐτὰ, βλέπουμε τὸν κόσμο αὐτὸν νὰ ἐλαττώνεται ὀλοένα, ὡς πού ὀλόκληρο τὸ ὀπτικὸ μας πεδίο λιγοστεύει καὶ γίνεται ὁ στενὸς θάλαμος τῆς ἀνθρώπινης δ'άνοιας. Ἡ πείρα πού δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο ἀπὸ ἓνα ἄθροισμα ἐντυπώσεων, μᾶς κλείνει ὀλόγουρα μετὸν πλατὺ τοίχο τῆς δικῆς μας προσωπικότητος, πού καμμιὰ φωνὴ ἀπ' ἔξω δὲν τὸν πέρασε ποτὲ γιὰ νάρθη ἴσαμε μᾶς, ἢ μέσα ἀπὸ μᾶς πρὸς ὅ,τι νομίζουμε πὼς στέκεται ἔξω. Κάθε τέτοια ἐντύπωση μας εἶναι αὐτὴ ἡ ἐντύπωση τοῦ ἀτόμου στὴ δική του τὴ μοναξιά· γιατί

κάθε νοῦς ἀπὸ μᾶς, καθὼς ἓνας ἐρημικὸς φυλακισμένος, κρατεῖ τὸ δικό του ὄνειρο τοῦ κόσμου. Ἡ ἀνάλυση προχωρώντας ἓνα βῆμα πιὸ πέρα, μᾶς μαθαίνει πὼς ὅλες αὐτὲς οἱ ἐντυπώσεις τοῦ μυαλοῦ μας, πού μέσα τους σκορπίζεται καὶ χάνεται ἡ ἐμπειρία τῆς ζωῆς μας, βρίσκονται σὲ μιὰ ἀτελεύτητη φυγῆ· πὼς καθεμιά ἀπ' αὐτὲς περιορίζεται ἀπὸ τὸ χρόνο, καὶ πὼς καθὼς ὁ χρόνος μοιράζεται σὲ ἄπειρα μέρη, τὸ ἴδιο κομματιάζεται καὶ κάθε μιὰ ἐντύπωση μας, πὼς μόνη πραγματικότητα εἶνε αὐτὴ ἡ στιγμή, πού φεύγει πρὶν ἀκόμη τὴν πιάσουμε, καὶ πού θάλεγε κανεὶς πιὸ σωστὰ πὼς ἔπαιψε νὰ ὑπάρχῃ παρὰ πὼς ὑπάρχει. Ἄπὸ ἓνα τέτοιο κυμάτισμα πού ξαναγίνεται ὀλοένα ἀπάνω ἀπὸ τὸ ρυάκι, ἀπὸ μιὰ διαπεραστικὴ ἐντύπωση μετὰ κάποια ἄπιαστη αἴσθησις μέσα της, ἀπὸ τέτοιες ἀγύριστες στιγμὲς εἶναι καμωμένη ἡ πραγματικότητα. Ἡ ἀνάλυση σταματᾷ σ' αὐτὴν τὴν κίνηση, στὸ διάβα καὶ στὸ χαμὸ κάθε μιᾶς ἐντύπωσης, εἰκόνας ἢ αἴσθησις — σ' αὐτὸ τὸ αἰώνιο λιποθύμισμα, σ' αὐτὸ τὸ ἀκατάπαυστο ἀνθίσμα καὶ ξέφτισμα τοῦ ἑαυτοῦ μας.

Ὁ Νοβάλης λέει κάπου πὼς ὅταν φιλοσοφῆ κανεὶς, ζωντανεύει τὸν κόσμο. Ἡ φιλοσοφία, ἡ θεωρητικὴ μόρφωση, χρησιμεύσανε, στὸν ἀνθρώπινο νοῦ γιὰ νὰ ξυπνήσουνε μέσα του μιὰ ζωὴ ἀπὸ ἀδιάκοπη καὶ ζωηρὴ παρατήρηση. Σὲ κάθε στιγμή δείχεται μιὰ τέλεια μορφή ἀπάνω σ' ἓνα πρόσωπο ἢ σ' ἓνα χέρι· πέρα στὰ βουνὰ καὶ στὴ θάλασσα ἓνα χρώμα ἀπλώνεται ὠραιότερο ἀπὸ τ' ἄλλα· μιὰ διάθεση, ἓνα πάθος, μιὰ διανοητικὴ συγκίνηση βρίσκονται ὀλόβαρα μέσα μας — ὅμως γιὰ μιὰ μόνο στιγμή. Ὅχι ὁ καρπὸς τῆς πείρας, ἀλλὰ ἡ ἴδια ἡ πείρα, εἶναι ὁ σκοπὸς μας. Ἄπὸ τὴν πολυπαθὴ καὶ δραματικὴ ζωὴ μας μᾶς δίνεται μόνο ἓνας μετρημένος ἀριθμὸς σφυγμῶν. Πὼς θὰ μπορέσουμε νὰ κρατήσουμε μέσα σ' αὐτοὺς ὅ,τι θὰ μᾶς δώσῃ ἡ λεπτότερη αἴσθησις μας; Πὼς θὰ μπορέσουμε νὰ γλυστρήσουμε ἀνάλαφρα μέσα ἀπὸ τὴν μιὰ στιγμή στὴν ἄλλη, μένοντας πάντα στὸ κέντρο ἐκεῖνο πού ὁ μεγαλύτερος ἀριθμὸς ἀπὸ τὶς ζωϊκὲς μας δυνάμεις ἀνταμώνονται στὴν πιὸ ἄδολη ἐνέργειά τους ;

Νὰ καίγεται κανεὶς πάντα στὴ σκληρὴ αὐτὴ φλόγα πού μοιάζει μετὰ ἀκριβὸ πετράδι, νὰ κρατῆ πάντα αὐτὴ τὴν ἔκσταση, νὰ τίθεται ἐπιτυχία στὴ ζωὴ. Θὰ μπορούσε κανεὶς νάλεγε πὼς ἡ ἀπο-

τυχία μας είναι να κάνουμε συνήθειες. Γιατί, τὸ κάτω κάτω, ἢ συνήθεια προϋποθέτει ἕναν κόσμο πὸν μένει πάντα ἀκίνητος· μόνο ἡ ἀμβλύτητα τοῦ ματιοῦ μας μπορεῖ νὰ μᾶς κἀνῆ νὰ πιστέψουμε πὸς δυὸ πρόσωπα, δυὸ ἀντικείμενα, δυὸ περιστατικά, μοιάζοντε. Ἐνῶ ὅλα λνώνουνε κάτω ἀπὸ τὸ βῆμα μας, πὸς μποροῦμε νὰ μὴν ἀπλώσσουμε γιὰ νὰ κρατήσουμε κάθε πάθος μας ἐξαισιο, κάθε καινούρια γνώση πὸν μᾶς ἀνυψώνει τὸν ὀρίζοντα καὶ λυτρώνει τὸ νοῦ μας γιὰ μιὰ στιγμή, κάθε νέο ξύπνημα στὴν αἴσθησή μας, παραξένα χρώματα, πρωτόφαντες εὐωδιές, κάποιο ἔργο ἀπὸ τὸ χέρι ἑνὸς τεχνίτη, ἢ ἕνα πρόσωπο φίλου! Ὅταν σὲ κάθε στιγμή πὸν διαβανει, δὲ μπορέσῃ κανεὶς νὰ ξεχωρίσῃ σ' αὐτοὺς πὸν σκέκονται κοντὰ μας, μιὰ στάση γεμάτη πάθος, καὶ μέσα σ' αὐτὴ τὴν ὁμορφιὰ τῶν χαρισμάτων τους ἕνα χωρίσμα δυνάμεων πὸν φεύγουν τραγικά τὸ δρόμο τους, εἶνε, μέσα στὴ σύντομη αὐτὴ ζωὴ μας πὸν μοιάζει μιὰ μέρα ἀπὸ ἡλιο κιὰπὸ χαλάζι, σὰν νὰ πεθαίνῃ κανεὶς πρὶν ἀκόμη βραδιάσῃ. Μὲ τὴν αἴσθησή της μαγικῆς μας αὐτῆς πείρας, γνωρίζοντας πόσο πολὺ γοργὸ θὰ εἶναι τὸ διάβα της, μαζεύοντας ὅλη μας τὴν ἔπαρξη σὲ μιὰν ἀπελπισμένη προσπάθεια γιὰ νὰ ἰδοῦμε καὶ ν' ἀγγίξουμε, δὲ θὰ μᾶς μενεῖ διόλου καιρὸς γιὰ νὰ κάνουμε θεωρίες ἀπάνωστὰ πράματα πὸν βλέπουμε καὶ ἀγγίζουμε. Πρέπει πάντα νὰ δοκιμάζουμε μ' ὅλη μας τὴν περὶ ἔργεια νέες γνώμες καὶ νὰ κίνηγοῦμε καινούριες ἐντυπώσεις, χωρὶς νὰ συμφωνοῦμε ποτὲ μὲ τὴν εὐκόλη ὀρθοδοξία μας ἢ μὲ τὴν ὀρθοδοξία ἑνὸς Comte ἢ ἑνὸς Ἐγγέλου. Οἱ φιλοσοφικὲς θεωρίες καὶ ἰδέες, ὡς ἀπόψεις μόνο κι ὡς μέσα τῆς κριτικῆς, μᾶς χρησιμεύσανε γιὰ νὰ προσέχουμε ὅτι ἀλλοιώτικα θὰ περνοῦσε ἀπαρατήρητο. «Ἡ φιλοσοφία εἶνε τὸ μικροσκοπιο τῆς σκέψης.» Ἡ θεωρία, ἡ ἰδέα ἢ τὸ σύστημα πὸν θ' ἀπαιτοῦσε τὴ θυσία ἑνὸς μέρους ἀπὸ τὴν πείρα μας αὐτῆ, γιὰ κάποιο ἄλλο συμφέρον ἢ κάποια ἀφηρημένη θεωρία πὸν δὲ θὰ μποροῦμε νὰ ἐξομωῶσουμε, ἢ πὸν μᾶς εἶνε σὰν κατὶ συνθηματικό, δὲ θὰ εἶχε καμμιὰ σημασία γιὰ μᾶς.

Ἐνα ἀπὸ τὰ ὠραιότερα μέρη στὶς ἐξομολογήσεις τοῦ Ρουσσὸ εἶνε τὸ μέρος τοῦ ἔκτου βιβλίου πὸν περιγράφει πὸς ξύπνησε μέσα του ἡ λογοτεχνικὴ αἴσθησή. Τὸν τριγύριζε ἀδιάκοπα ἕνας ἴσκιος θανάτου, καὶ πίστεψε πὸς τὸν χτύπησε κάποια ἀρρώστεια πὸν

δὲ θᾶχε γιὰτρεία. Σκέφθηκε τί θὰ μποροῦσε νὰ κἀνῆ γιὰ νὰ περᾶσῃ καλλύτερα τὸν καιρὸ πὸν τοῦ ἀπόμεινε· δὲν ἄφησε νὰ τὸν παρᾶσῃ τίποτα ἀπὸ τὰ περασμένα χρόνια τῆς ζωῆς του, ὅταν ἐξαφνα ἀνακάλυψε πὸς θὰ σωζότανε μὲ τὴν διανοητικὴ δίψα πὸν τοῦ γεννήθηκε διαβάζοντας τὰ διάφορα φωτεινὰ ἔργα τοῦ Βολταίρου. Εἶμαστε ὅλοι «καταδικασμένοι», ἔλεγε ὁ Βίκτωρ Οὐγκώ, σὲ θάνατο, ὅταν ἔρθῃ ἡ ὥρα μας· ἔχουμε μόνο νὰ ζήσουμε μιὰ στιγμή, κ' ὕστερα ὁ τόπος πὸν πατοῦμε δὲ μᾶς γνωρίζειε πιὰ. Μερικοὶ περνοῦν ἀφρόντιστα τὴν στιγμή αὐτὴ, ἄλλοι μὲ τ' ἀκράτητα πάθη τους. τέλος οἱ σοφώτεροι, τοῦλάχιστον ἀνάμεσα «στὰ παιδιὰ αὐτοῦ τοῦ κόσμου», μὲ τὴν τέχνη καὶ μὲ τὸ τραγοῦδι. Γιατί ἀπὸ μᾶς ἐξαρτᾶται νὰ μεγαλώσουμε (αὐτὴ τὴν στιγμή, νὰ τὴν κάνουμε νὰ χωρέσῃ ὅσους μποροῦμε περισσότερους σφυγμούς. Τὴ γοργὴ αὐτὴ αἴσθησή τῆς ζωῆς μποροῦν νὰ μᾶς δώσουν τὰ μεγάλα πάθη, ἢ ἔκσταση καὶ ἡ θλίψη τῆς ἀγάπης, οἱ διάφορες μορφές τῆς ἐνεργείας κα τοῦ ἐνθουσιασμοῦ. Ὅμως — τὸ πάθος — αὐτὸ μόνο μᾶς χαρίζει τὸν καρπὸ μᾶς πολλαπλῆς καὶ ἔντονης συνείδησης. Τὴν ἔνταση αὐτὴ τίποτα δὲ μᾶς τὴ δίνει περισσότερο ἀπὸ τὸ ποιητικὸ πάθος, ἀπὸ τὴν ἀγάπῃ τῆς τέχνης γιὰ τὸν ἴδιο της τὸν ἑαυτό. Γιατί ἡ τέχνη ἔρχεται μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ δώσῃ στὶς διαβατάριες στιγμὲς τὴν ἀνώτερη ποιότητα τους, μόνο καὶ μόνο ἀπὸ ἀγάπῃ πρὸς αὐτὲς τίς στιγμὲς.

Μετάφρ. ΛΕΑΝΤΡΟΥ ΠΑΛΑΜΑ

ΣΤΟ ΠΗΓΑΔΙ

Στ' ἀνοιχτὸ βαθὺ πηγάδι
Κάποιο ἀστέρει ἔχει κυλήσει
Τὰ νερὰ γιὰ νὰ φιλήσει,

Καὶ τ' ἀγιόκλημα σὰ χᾶδι
Γέρνει στὸ πηγάδι ἐπάνω
Μ' ἕνα γέλιο ἐρωτοπλάνο,

Καὶ κοιτάζει μὲς στὸν Ἄδη
Τῶν νερῶν, γιὰ ν' ἀντικρύσει
Τ' ἀστεράκι πὸν ἔχει σβύσει.

ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΖΩΗ

ΓΙΑ ΤΟΝ WALTER PATER. Τὸ κομμάτι τοῦ Walter Pater ποὺ δημοσιεύουμε στὸ φύλλο αὐτὸ, εἶναι ὁ ἐπίλογος στὸ βιβλίον του ἢ «'Αναγέννηση», μιὰ σειρά μελέτες ἀπάνω στὴν τέχνη τῆς ἐποχῆς αὐτῆς. Ὁ Walter Pater, ποὺ γεννήθηκε στὰ 1837 καὶ πέθανε στὰ 1894, εἶναι αὐτός, ποὺ ὕστερα ἀπὸ τὸ μεγάλο παράδειγμα τοῦ Ruskin, ἀφιέρωσε τὰ χρόνια του στὸ κήρυγμα τῆς τέχνης; καὶ θέλησε νὰ δώσει μιὰ νέα ἐρμηνεία τῆς ζωῆς σύμφωνα με τὴν αἰσθητικὴν ἀίεσιν. Μετὴν καλλιτεχνικὴ μορφή τοῦ λόγου του καὶ τὴν παθητικὴν του λατρεία στὴ σημασία τῆς τέχνης, στάθηκε ὁ πρόδρομος μαζί κι' ὁ δάσκαλος τοῦ ποιητῆ Οὐάιλντ. Ὁ γνωστός Ἄγγλος κριτικὸς Gosse, μιλώντας γιὰ τὸ κριτικὸ ἔργο τοῦ Pater, ποὺ σκοπὸν του μᾶς λέει — εἶχε νὰ διατηρήσει «τὴν ἔκτασιν τῆς διανοητικῆς πείρας» ἀναφέρει πὼς εἶτανε μιὰ βαθειὰ καὶ ξεχωριστὴ δύναμη γιὰ τὰ χρόνια τῆς νεώτερης Ἄγγλικῆς λογοτεχνίας. Ἄλλα ἔργα τοῦ διαλεχτοῦ αὐτοῦ κριτικοῦ καὶ φιλοσοφοῦ, ἔχοντ' ἀπὸ τὴν Μελέτην του στὴν Ἄναγέννηση, εἶναι ὁ Μάριος ὁ Ἐπικουρικὸς, οἱ Ἑλληνικὲς του Μελέτες, ὁ Πλάτων κι' ὁ Πλατωνισμὸς καὶ ἄλλα. Τὸ βιβλίον του γιὰ τὴν Ἄναγέννηση κυκλοφόρησε τώρα τελευταία καὶ σὲ γαλλικὴ μετάφραση.

Λ. Π.

ΤΟ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΟ ΔΙΗΓΗΜΑ. Οὔτε κολοσσὸς ὁ Δημοστένης Βουτυρᾶς, οὔτε μοναδικὸ φαινόμενον στὸ Ἑλληνικὸ διήγημα, καθὼς τότε θέλει ὁ «Βωμός». Ταλένιο μάλιστα, δυνατὸ ταλέντο μὰ ποὺ τοῦ λείπει δυστυχῶς ἡ πλατύτερη μόρφωση καὶ ἡ ἄρτια διηγηματογραφικὴ τέχνη. Ὅ,τι κ' ἂν ἔγραψε ὡς τώρα μόνον στὸ ταλέντο του ἀληθινὰ τὸ χρυσάει· μὰ τὸ δυνατὸ αὐτὸ χάρισμα σὰ νὰ μὴ φτάνει γιὰ ν' ἀναδείξει τὸ συγγραφέα τῶν «Ἀλανιάρηδων» μοναδικὸ φαινόμενον στὸ διήγημα, κολοσσὸ καὶ βράχο μέσα στὴν Ἑλλάδα.

Ἐμεῖς ποὺ τουλάχιστον ξέρουμε πλατεῖα τὸ ἔργο τοῦ Βουτυρᾶ καὶ τὸχομε παρακολουθήσει μ' ἀγάπην καὶ σεβασμὸ βρίσκουμε πολὺ φουσκωμένον τὸ χαρακτηρισμὸν αὐτόνε, ποὺ σιγούρα θάκανε καὶ τὸν ἴδιον τὸ θαυμαζόμενον νὰ γελάσει μετ' ἡμᾶς τοῦ

Ὁ Βουτυρᾶς πρέπει νὰ λογαριάζεται βέβαια μέσα στους ἀξιους ἐργάτες ποὺ φέρανε κοντινότερα τὴν Ἑλληνικὴ σκέψιν στὴ σύγχρονον ζωὴ χωρὶς νὰ δειλιάσουνε μπροστὰ στὴν ἀνατομία τοῦ λαϊκοῦ τύπου, στὸ δράμα τοῦ μεροδουλιάρη ἐργάτη, στὴν τραγωδίαν τοῦ σακατεμένου καὶ ἄρρωστο παιδιοῦ τῆς σημερινῆς κοινωνίας. Μὰ ἔξω ἀπ' τὸ Βουτυρᾶ καὶ πλάι στὸ Βουτυρᾶ ὑπάρχουνε προσπάθειες ποὺ ἀξίζει νὰ τις σέβεται, κανεὶς, ὑπάρχουνε ὀνόματα καὶ ὄγκοι ἔργων ποὺ δὲ σβύνουνται μετὰ μὴ μονοκοντυλιά.

Ὅσοι τουλάχιστον παρακοιλούθησαν πιστὰ τὸ Ἑλληνικὸ διήγημα, θὰ ξέρουνε πὼς ὑπάρχει ἀνάμεσα σι' ἄλλα κι' ἓνα ἔργο ποὺ θὰ μείνι ἀθάνατον ἀφοῦ κλένει μέσα του τόσα καλλιτεχνικὰ στοιχεῖα, τόση πλαστικότητα στὴ μορφή καὶ στὴ φράση, ἀφοῦ σὲ κάθε ὀργάνωσιν ἐργατικὴ αὐτὸ εἶναι τὸ εὐαγγέλιον καὶ τὸ κήρυγμα. Καὶ ἀκόμα θὰ ξέρουνε πὼς ἔξω ἀπ' τὴ βαρυσήμαντη ἐργασία τοῦ Παρορίτη, ἀνασαινε κ' ἓνας ἄλλος κόσμος παραστατικὸς μέσα στὰ διηγήματα τοῦ Κ. Χατζόπουλου, τοῦ Καρκοβίτσα, τοῦ Βλαχογιάννη, τοῦ Κ. Θεοτόκη, τοῦ Σπήλιου Ἀνθία, τοῦ Μήτση Καλαμά, — σταθμοὶ καὶ σημάδια ποὺ δὲν πρέπει νὰ τ' ἀγνοοῦνε οἱ νεαροὶ κριτικολόγοι καὶ οἱ νεώτεροι ἀκόμα ἐστέτ τοῦ «Μαύρου Γάτου».

Κολοσσοὶ καὶ βράχοι καὶ εἰδῶλα δὲν ξέρουμε νὰ ὑπάρχουνε πουθενά. Ἐργάτες ἀναγνωρίζουμε μεῖς, ἐργάτες ποὺ μετ' ἡμᾶς ἴδια προσοχὴ καὶ ἀγάπην προσπαθοῦνε νὰ φέρουνε στὸν ἀφρό θέματα, ζητήματα καὶ ἰδανικά, ποὺ τᾶξε παραριγμένα ἢ ρομαντικὴ ἀντίληψιν στὰ Γράμματα κι' ἀγρότερα ἢ σχολαστικὴ προσήλωσιν στὴν ἠθογραφία.

Π. Τ.

ΟΙ ΝΕΟΚΛΑΣΣΙΚΟΙ. Στὸ περασμένον φύλλον τοῦ «Πυρσῶ» μιλήσαμε γιὰ τὴν δυὸ ποιητικὴν σχολὴν, ποὺ ξετυλίγονται τὰ τελευταία χρόνια στὸν τόπον μας, μετ' ἡμᾶς τὴν ἐργασίαν τῶν νεώτερον ποιητῶν μας. Μέσα στὴ σχολὴ τῶν νεοκλασσικῶν πρέπει νὰ λογαριάσουμε καὶ τὴν ποιήτρια Μυρτιώτισσα, ποὺ οἱ στίχοι της ἔχουνε πῶς ἀληθινὸν καὶ ψυχρὴν βάθος.

Μὰ κι' ἀπὸ τοὺς ἄλλους ποιητῆς τὸ νεοκλασικισμὸν προετοιμάσανε τεχνίτες σὺν τὸν Ἠλία Βουτιεριδῆ, μετ' ἡμᾶς τῆς γλώσσας καὶ τῆς ποιητικῆς τέχνης, καὶ σὺν τὸ Γιάννην Περγιαλίτη λατρευτῆ τῆς δημοτικῆς μουσικῆς, ποὺ τὴν ἐντυσε μετ' ἄξιο ἡλευθὴν χάριν.

Μιὰ μέρα σὺν ξεκαθαριστοῦνε μερικὰ πράγματα, καθένας θὰ πάρῃ τὴν πρεπούμενη θέσιν του στὴ νεοκλασσικὴ τούτη ἐποχὴ, ποὺ μετ' ἡμᾶς γλωσσικὴ ἐπαναστάσις ποὺ τὴν σημάδεψε, θὰ μείνῃ στὴν ἱστορίαν σὺν κατὰ ἄξιο πολλῆς προσοχῆς καὶ μελετῆς.

ΛΟΓΟΤΕΧΝΗΣ

«ΡΩΜΑΙΟΣ ΚΑΙ ΙΟΥΛΙΕΤΑ». Ὑστερα ἀπ' τὴν «Ὁρέστεια» τὸ «Βιβλιοθηκῆριον» καὶ τὸ «Στοιχεῖον τοῦ Πύργου» ὁ θίασος τοῦ Ὁδείου ἔδωσε στὸ Βασιλικὸν στίς 26 τοῦ Γενάρη τὴν λυρικὴν τραγωδίαν τοῦ Σαίξπηρ «Ρωμαῖος καὶ Ἰουλιέτα.» Ἡ ἐχτέλεσις, ἂν καὶ λιγάκι δύσκολη γιὰ πρωτόβγαλιους ἠθοποιούς, ἦτανε πολὺ καλὴ. Καὶ πρῶτα πρῶτα, ἡ Διδὰ Κοισιάλη, ποὺ ἔδειξε ἔως λίγη ἀδυναμίαν στὸ βαρὺ ρόλον τῆς Κλυταιμνήστρας, ἔδειξε τούτῃ τὴν φορὰ ὅλη τὴν δύναμιν τοῦ ταλέντου της. Κατόρθωσε νὰ μᾶς παρουσιάσῃ τέλεια ὅλη τὴν φλόγαν καὶ ὅλο τὸ πάθος ἐνὸς ἐρωτοχτυπημένου νεανίσκου καὶ ἔφτασε, μορφεὶ νὰ πῇ κανεὶς τὴν τελειότητα στὴ σκηναὶ τοῦ ἐξώστη, στὴν τρίτη πράξιν, καὶ ὅταν αὐτοκτονεῖ. Ἀντάξιός

τώρα σύντροφος τέτιου Ρωμαίου υπήρξε Ἰδα Μπενή-Ψάλτη στο δισβά-
σταχιο γιά τις δυνάμεις της ρόλο τῆς 'Ιουλιέτας. Ἐνσάρκωσε ἀρκετά
καλά τὴν ἰδανικὴ ἡρωίδα τοῦ Σαίξπηρ, ἀν καὶ ἔδεξε λίγη ἀδυναμία
σὲ πολλὰ μέρη καὶ ἀν κ' ὑπῆρξε λιγάκι ἀπότομη στὶς μεταστροφές τῶν
αἰστημάτων. Δὲ θάπρεπε ἴσως νὰ δείξει περισσότερὴ φρίκη ὅταν πέρνει
τὸ ναρκωτικὸ; Δὲ θάπρεπε ἴσως νὰ δείξει μεγαλύτερη δύναμη ὅταν πε-
θαίνει; Γενικὰ ὅμως ἔπαιξε ἀρκετά καλά. Ἀπὸ τοὺς ἄλλους πρέπει νὰ
ἀναφέρουμε τὸν Κο Παπαχοῆστο, ἀμίμητο Καπουλέτο, τὸν κ. Ροζάν
πολὺ καλὸ Μερκούτιο καὶ τὸν κ. Κοντογιάνη, λαμπρὸ Πάτερ Λαυρέντιο.
Δὲν πρέπει ὅμως νὰ παραλείψουμε νὰ ἀναφέρουμε καὶ τὸ ἀρκετὰ καλὸ
καίξ μο τῆς Δίας Παπανικολάου ὡς Παραμάννας τῆς 'Ιουλιέτας. Στὴν
ἐπιτυχία τοῦ ἔργου συντέλεσε πολὺ καὶ ὁ τέλειος σκηνικὸς διάκοσμος
τοῦ Βασιλικοῦ. Αὐτὴ εἶνε μὲ γενικὲς γραμμὲς ἡ παράσταση τῆς Σαίξπη-
ρικῆς τραγωδίας, καὶ ἃς ἐλπίσουμε τώρα ὅτι ἐπειτα ἀπὸ τὴν καλὴ αὐτὴ
ἐχτέλεση οἱ ἐρασιτέχνες τοῦ Ὁδείου θὰ μπορέσουν νὰ ἐνσαρκώσουν ἔτσι
καλὰ καὶ τοὺς δύσκολους Ἰψενικοὺς τύπους τοῦ «Μικροῦ Ἐυόλφ».

Τ. Κ.

ΣΥΝΑΥΛΙΑ ὨΔΙΟΥ. Στὶς 21 τοῦ Γενάρη δόθηκε στὸ
Δημοτικὸ Θέατρο ἡ δευτέρη συναυλία τῆς ὀρχήστρας τοῦ Ὁδείου.

Γιὰ τὸ πρῶτο μέρος δὲν ἔχουμε νὰ ποῦμε τίποτα γιατί ξαναπαί-
χτηκε στὴν πρώτη συναυλία. Πρῶτα ὅμως: Χαθῆκανε οἱ συνθέτες
γιὰ νὰ περιοριζόμαστε στὴ μοναδικὴ συμφωνία τοῦ Franck;

Τὸ δευτέρω μέρος δὲν ἐχτελέστηκε γιατί ὁ κ. Λυκούδης ποὺ
θάπαιξε βιολὶ ἀρρώστησε. Παιξανε στὸ τέλος τὴν Ἀλγερινὴν συμφωνία
τοῦ Saint-Saëns.

Πολὺ χαρακτηριστικὴ ἡ συμφωνία τοῦ D' Indy, μαθητῆ τοῦ Franck,
πάνω σ' ὄρεινὸ γαλλικὸ θέμα, καὶ ξεχωριστὰ τὸ τρίτο μέρος anisé,
ποὺ τὰ βιολιά δίνουν τὴν ἐντύπωση τῆς cornue-muse (γκαΐδας) καὶ
ποὺ δὲν μπορεῖ κανεὶς ἀκούγοντάς το νὰ μὴ φανταστῆι λεβέντικα
καλλιμάκια νὰ χορεύουνε στὸν ἐλεύτερο βουνίσιο ἄγερα.

Φ. ΟΙΚ.

ΕΚΘΕΣΗ κ. Β. ΜΑΓΓΙΑΣΗ. Τρίτη τώρα καὶ καλλίτερη ἐκ-
θεση ποὺ γίνεται στὴ γνωστὴ σάλα τοῦ θεο ἔχουμε τὸ ζωγράφου Β.
Μαγγιάση. Εἶναι ἡ καλλίτερη καὶ ἡ πιὸ διασκεδαστικὴ γιὰ τὴν ποι-
κιλία καὶ τὸν πλοῦτο σὲ τοπεῖα. Ἡ ποικιλία αὐτὴ μάλιστα εἶναι τόσο
ὑπερβολικὴ, ποὺ μόλις ρίξαμε μιὰ ματιὰ στὴ σάλα του, πρωτοῦ ἀρ-
χίσουμε τὴν ἐπιθεώρηση, τὰ χάσαμε! Ὁλάκερη ἡ ὑδρόγειο σφαῖρα φι-
γουράριζε ἀπάνω σὲ χαρτόνια. Τὶ θέλεις καὶ δὲν εἶχε. Ἀπὸ τὴν ὑγρὴ
Βρυξέλλα πεταγόμαστε στὴν ξάστερη Σάμο, κί ἀπὸ τὴ θαμπὴ Ὀλ-
λαντία στὸ φωτεινὸ Κάιρο. Δίπλα στὴν Παναγιὰ τοῦ Βροντὰ εἶνα
τῆσι ἀπὸ τὸ Τούνεζι, καὶ πάρα κει εἶνα χασισοκοτεῖο.

Αὐτὲς εἶταν οἱ πρῶτες ἐντύψεις. Ἐπειτα ὅμως ἀρχίσαμε νὰ κοι-

τάμε ἕνα ἕνα πίνακα, σχεδὸ προκατειλημμένοι γιὰ τὴν ἐκθεση τοῦ κ.
Μαγγιάση, ἀφοῦ καταπιάστηκε τόσα πολλὰ καὶ ἀντίθετα κλίματα μαζί.
Ἄλλὰ γλήγορα ἀλλάξαμε ἰδέα, γιατί εἶδαμε πὼς κάθε κλίμα ἔχει μιὰ
καλὴ δική του ἀτμόσφαιρα καὶ μάλιστα μᾶς ἔκανε πιὸ μεγάλη ἐν-
τύπωση ἢ εὐκολία ποὺ «ἀποδίδει» κάθε ἀτμόσφαιρα. Κάθε πίνακας
φαίνεται νάγινε μὲ μιὰ μοναδικὴ εὐκολία σὰν νὰ μὴν ὑπάρχουν
δύσκολα στὴν ἐχνη. Κί' αὐτὴ ἡ εὐκολία φαίνεται σχεδὸν μόνο
στὸ χρῶμα, ποὺ τὸ πετυχαίνει ὅπως λιγοστοὶ καὶ τάρεσει τόσο πολὺ
ποὺ παραβλέπει γιὰ χατήρι τοῦ τὸ σχέδιο.

Αὐτὴ ἡ εὐκολία ἀπόδοση δὲν φαίνεται διόλου στὶς μαρίνες — μ' ὄλο
ποὺ τ' ἀρέσει νὰ τὸν λένε mariniste. Οἱ μαρίνες τοῦ εἶναι πολὺ
τραβηγμένες καὶ πίσω ἀπὸ τὰ τοπεῖα του. Κί' ἀπὸ τὰ τοπεῖα του προ-
τιμάμε τὰ Ἑλληνικά. Ἴνα κῆμα, μόνο ἕνα κῆμα, ἀλά Courbet, ποὺ
εἶχε ἐκθέσει σὲ μιὰ παλιὰ ἐκθεση εἶναι ἀνωτερο ἀπὸ τὸ «Νοτιὰ» του.

Γενικὴ ἐντύπωση εἶναι ὅτι ἔχει εὐκολία ἐνὶ γρῶμα καὶ ὄχι στὸ
σχέδιο. Ἡ εὐκολία αὐτὴ εἶναι προτέρημα γιὰ ἐλάττωμα; Φοβούμαστε
μονάχα μήπως αὐτὴ ἡ εὐκολία κάνει εὐκολὴ τὴν... ἐπιτυχία ὅπως
σὲ πολλοὺς ποιητές.

Αὐτὲς οἱ ἐκθέσεις στὴ στενάχωρη σάλα τοῦ θεο ἔχουνε ἕνα καλὸ
ποὺ φανερώνουνε τοὺς καλλιτέχνες μᾶς ὀλάκερους καὶ ὄχι μὲ δειγ-
ματολόγιο ὅπως γινότανε ἴσως σήμερα. Ἐδῶ βλέπουμε τὸν καλλιτέ-
χνη ἀτόφιο μ' ὄλα του τὰ προτερήματα ἢ ἐλαττώματα κί' ὄχι μ' ἕνα
δύο χαρτονάκια. Τὸν κ. Μαγγιάση, λόγου χάρι, τὸν ξέραμε κί' ἀπὸ
πολιτὲς ἐκθέσεις, ποὺ ἐξέθετε δυὸ-τρεις πίνακες, κί' εἶχαμε σχημα-
τίσει μιὰν ἐντύπωση, ἀλλὰ τώρα κάναμε μιὰ καλλίτερη γνωριμιὰ.
Τὸν βρήκαμε καλὸ στὸ χρῶμα. Καὶ τοῦτο — δὲ θέλει δά καὶ φιλο-
σοφία νὰ το καταλάβει κανεὶς — ἀπόχτησε ἀπὸ τὸν πολὺ κόσμο ποὺ
εἶδε καὶ πού, δυστυχῶς, λίγαι ἀπὸ τοὺς ρωμηοὺς καλλιτέχνες γνω-
ρίσανε.

ΣΙΜ.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΧΡΙΣΤΟΥ ΒΑΡΛΕΝΤΗ: ΑΕΡΑ-ΑΕΡΑ 1919. — Τὸ βιβλι-
οράκι περιέχει λίγα πατριωτικὰ ποιήματα, ποὺ δημοσιευτήκανε πρωτῆ-
τερα σὲ διάφορα φύλλα τῆς ἐφημερίδας «Βαλκανικὸς Ταχυδρόμος»,
κί' εἶναι καμωμένα γιὰ τοὺς ἐφήμερους ἐνθουσιασμοὺς. Ὁ Βαρλέντης
ἔδειξε στὰ παλιότερα χρόνια πὼς πρέπει νὰ προσέχει κανεὶς σὰ γράφει
στίχους, καὶ τὸ τυπικὸ τῆς δημοτικῆς γλώσσας, πρᾶμ κί πολλοὶ ἀπὸ
τοὺς νέους τὸ παραμελοῦν.

Ὅσο γιὰ τοὺς στίχους του, φιλολογικὴ βέβαια δὲν ἔχουνε ἀξία, μὰ
μπορεῖ νὰ σταθοῦνε σὰν πρότυπα γιὰ πατριωτικὲς ἐπίδειξεις, ἐπειδὴ
ἔφευγουν ἀπὸ τὴ χοντροδὰ ἄλλων ποιητῶν τῆς ἴδιας σειρᾶς.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

— Ἀπ' ὄσα γραφτήκανε γιὰ τ' Ἀριστεῖο, μονάχα ἡ γνώμη τοῦ κ. Τυμφορητοῦ ἀξίζει. Δημοσιεύτηκε σὸ «Νέο Πνεῦμα», σὺς 14 τοῦ Γενάρη, κι' ἔπρεπε ἀληθινά, μόνο γι' αὐτήνε, ν' ἀναθεωρήσει τὴν ἀπόφασή της ἢ Ἐπιτροπὴ καὶ νὰ βραβεύει ἀμέσως τὸν κ. Τυμφορητό.

Ἐδειξε τόση γνώση σὴν κριτικὴ του ὁ Τυμφορητός, ἔδειξε τόση μελέτη πάνω σὰ τεχνικὰ ζητήματα, πὸν δὲν ἔπραξε μὰ τέτοια δουλειὰ νὰ περάσει ἀπαράτηρη. Ποιὸς ἄλλος ἴσαμε τώρα εἶπε ἔτσι καὶ μιὰν ἀλήθεια; Ποιὸς ἄλλος βρῆκε νᾶχει ὁ «Σολωμὸς ἀτελεῖς ὁμοιοκαταληξίης γιὰτὶ δὲν καταλαβαίνανε σὴν ἐποχὴ του ἀπὸ τέχνη;» Κανένας φρονικά. Γι' αὐτὸ ἔπρεπε ἢ νὰ πάρει τ' Ἀριστεῖο ὁ κ. Τυμφορητός ἢ νὰ τοῦ δοθεῖ τουλάχιστο δίπλωμα εὐρεοτεχνίας!

— Ὡς τόσο καὶ ὁ κ. Ζωῖόπουλος, Στέφανος Δάφνης, ἔπρεπε νὰ βραβευεῖ. Ἀγωνίστηκε τόσο μὲ τὰ ἰντερβιὸν τῶν λογίων σὺς «Ἀθῆναι», κατανάλωσε τόσο πνεῦμα, πὸν ἄδικο νομίζουμε θάτανε νὰ μὴν τοῦ δοθεῖ παράσημο γιὰ τὸν κόπο του.

Ὁ κ. Στέφανος Δάφνης, πὸν εἶναι δὰ καὶ ποιητής, δὲν ἄφρασε καμμιά εὐκαιρία, νὰ μὴ λανσάρει τοὺς ἱεροστατευομένους του, κι' εἶτοι σὲ κάθε συνέντευξή του βλέπαμε νὰ περᾶνε γιὰ Νέοι Ποιητὲς ὁ κ. Καζαντζάκης, ὁ κ. Ζερβός, ὁ Ἄγγελος Βλάχος, ὁ κ. Στρατήγης καί, ποιὸς ξέρει, ἂν ὄχι καὶ ὁ μακαρίτης Ὁρφανίδης.

Δημοσιογραφικὴ ἐνημερότητα κ' ἐδῶ πέρα.

— Δὲν ξέρουμε ποῖο χαρακτηρισμὸ νὰ δώσουμε σ' ἓνα ἄπρεπο σημεῖωμα, τάχα φιλολογικὸ, πὸν δημοσιεύτηκε σὸ ἕβδομο φυλλάδιο τοῦ «Βωμοῦ» γιὰ δυὸ τιμημένες συνεργάτισσες τοῦ «Πυρσοῦ». Εἶναι τόσο πρόστυχα γραμμένο τὸ σημεῖωμα αὐτό, πὸν καὶ λίβελλο νὰ τὸ πεί κανεῖς, τὸ τιμᾶει. Μόνη ἀπάντηση τοῦ ταιριάζει ἢ περιφρονητικὴ σιωπὴ Ὡς τόσο, ἂν εἶχε κάποια ὑπογραφή, θὰν τὸ συλλογιζόμαστε ἂν ἢ ὑπογραφή αὐτὴ θᾶξιζε ἀπάντηση. Σὲ ἀνώνυμα ὅμως ἡλιθιολογήματα, τί ν' ἀπαντήσει κανεῖς;

— Στὸ ἐρχόμενο φύλλο θὰ δημοσιευεῖ ὀλάκαιρη ἢ τρίτη πράξη τῆς «Μυριέλλας». Τὸ κοινωνικὸ αὐτὸ δράμα τοῦ κ. Δ. Ταγκόπουλου τραβιέται ξεχωριστὰ σὲ βιβλίον καὶ ἴσ' ἀποτελέσει εἶτοι τὴν πρώτη λογοτεχνικὴ ἐκδοσὴ τοῦ «Πυρσοῦ».

— Γιὰ τὸ «Ἀπολλώνειο Ἄσμα» τοῦ Σκίπη, πὸν μᾶς σιᾶλθηκε ἀπ' τὸ περιοδικὸ «Γράμματα», θὰν γράψουμε σὸ ἐσχόμενον φύλλο.

ΕΝΤΟΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ

Εἰς τὴν Δ' καὶ Ε' σειρᾶν ἐξεδόθησαν γραμμᾶτια ἀξίας

100,000 — 10,000 — 1,000

500 ΚΑΙ 100

ΔΡΑΧΜΩΝ

Πωλοῦνται εἰς ὅλας τὰς Τραπεζὰς Ἀθηνῶν, Πειραιῶς, Θεσσαλονίκης, Πατρῶν, Κερκυράς, Βόλου, Σύρου καὶ Καλαμῶν.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΕΜΠΟΡΙΟΥ, ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΚΑΙ ΝΑΥΤΙΑΝΑΣ

Συσταθείσα διά του άρθρου 24 'Ιουλίου 1916 Βασιλικού Διατάγματος.

ΕΑΡΑ ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ

Κεφάλαιον *εγκληθιμένον* Δραχ. 10,000,000

Κεφάλαιον *έκδοθέν* . . . » 3,000,000

ΤΡΑΠΕΖΙΑ : ΠΛΗΤΕΙΑ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ

Τηλεγραφική διεύθυνσις «Πετραϊκή».

Η ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ, ενεργεί παντός είδους Τ ρ α π ε ζ ι κ ά ς έ ρ γ α σ ί α ς.

ΑΝΑΛΑΜΒΑΝΕΙ ΤΗΝ ΕΙΣΠΡΑΞΙΝ Συναλλαγματικών, Γραμματίων, Φορητικών, Ναύλων, Αδα-

τοκοεσθίων κλπ.

ΠΡΟΒΕΟΦΑΝΕΙ Συναλλαγματικές και Έμπορικά γράμματα.

ΧΟΡΗΓΕΙ ΔΑΝΕΙΑ επί ενεργήσθ «Εμπορευμάτων, και Χρ ε ω γ ρ ά φ ω ν

ΔΕΧΕΤΑΙ ΠΡΟΣ ΦΥΝΑΞΙΝ χρεώσθρα και λοιπός αξίας, έπλοης έμπορεύματα εις τός άποθήκας της

ΑΤΟΡΑΖΕΙ ΚΑΙ ΠΩΝΕΙ Συναλλάγματα επί τού έξωστεργικού, Χρυσόν και Χαρτονομ. Εξών Κρατών.

ΕΚΔΙΝΕΙ ΕΠΙΤΑΓΑΣ Δι' όιας τός πόλεις τής Νέας και Παλαιάς Ελλάδος.

Πιστωτικός έπιστολάς επί τού Έξωστεργικού καί τού Έσωστεργικού.

ΕΝΕΡΓΕΙ ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ Ταχυδρομικά και Τηλεγραφικά άλλά ή και έναντι φορητικών.

ΑΤΟΡΑΖΕΙ ΚΑΙ ΠΩΝΕΙ Δαχαιοφόρους όμολογίας τής Έθνικής. Ίθατέλης τής Ελλάδος, άγοράζει

τοκοεσθία χρεώσθρων.

ΕΚΤΕΛΕΙ έντολάς έν τώ Χρηματιστηρίώ έν Αθήνας ώς και έν τώ Έξωστεργικό.

ΔΕΧΕΤΑΙ ΚΑΤΑΘΕΞΕΙΣ Ταμειστηρίων, όπως εις Δραχμάς, όπε ως εις Συναλλάγματα Έξωστεργικού επί

τρουθεστιάς